



GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

00-925 WARSZAWA, al. Niepodległości 208

Sytuacja materialna i dochodowa gospodarstw domowych emerytów i rencistów oraz gospodarstw domowych mających w swoim składzie osoby starsze w wieku 60 lat lub więcej w 2016 r.

(W ŚWIETLE WYNIKÓW BADANIA BUDŻETÓW GOSPODARSTW DOMOWYCH)

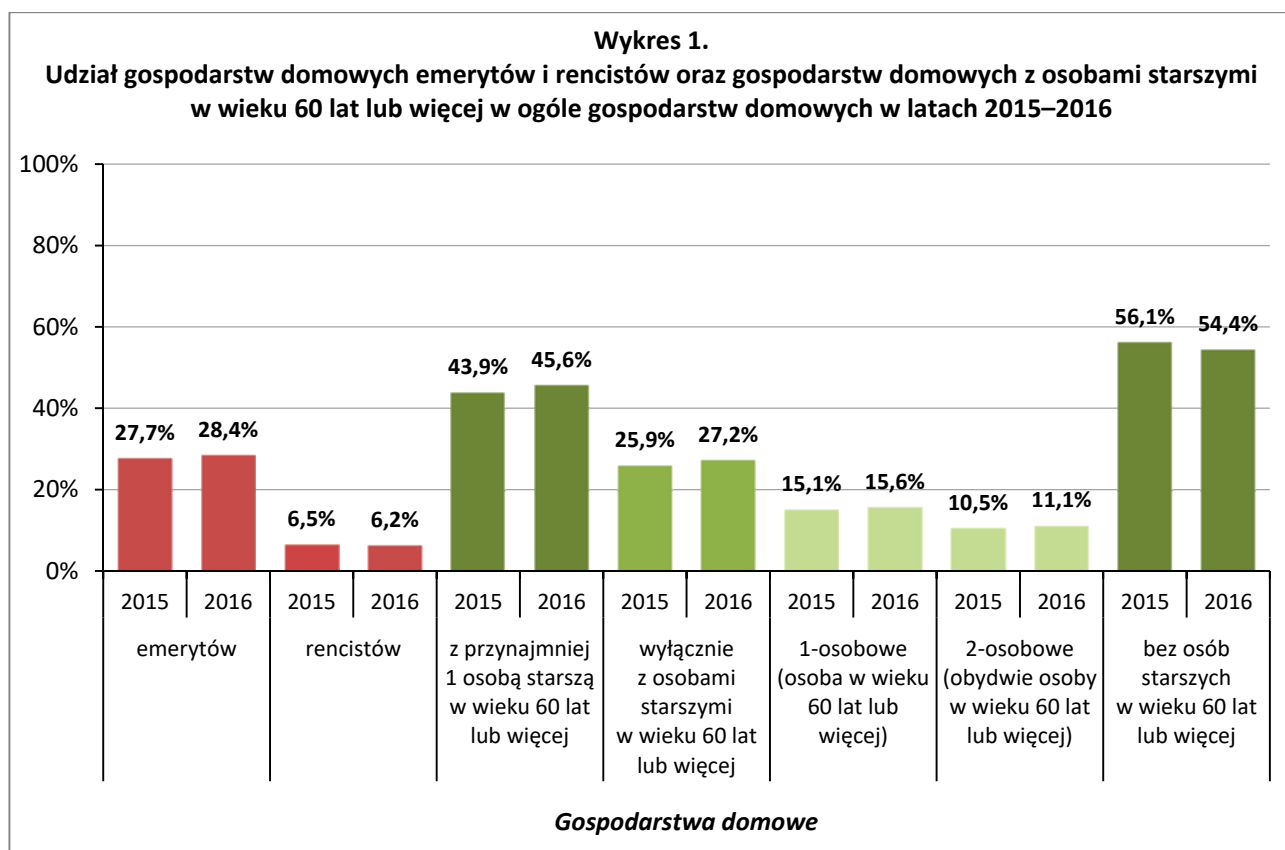
Warszawa, październik 2017

Wstęp

Prezentowana analiza sytuacji materialnej gospodarstw domowych emerytów i rencistów oraz gospodarstw domowych mających w swoim składzie osoby starsze w wieku 60 lat lub więcej została opracowana na podstawie wyników reprezentacyjnego badania budżetów gospodarstw domowych realizowanego corocznie przez Główny Urząd Statystyczny.

Co roku w badaniu bierze udział ponad 37 tys. prywatnych gospodarstw domowych na terenie całego kraju, co stanowi ok. 0,3% ogólnej liczby gospodarstw domowych w Polsce. Gospodarstwa te przez okres jednego miesiąca rejestrują swoje rozchody i przychody w specjalnie do tego przeznaczonej książeczce budżetu gospodarstwa domowego. Dodatkowym źródłem informacji o sytuacji materialnej gospodarstwa domowego są dane zebrane podczas wywiadu kwestionariuszowego dotyczącego m. in. cech społeczno-demograficznych członków gospodarstwa domowego, warunków mieszkaniowych, wyposażenia w dobra trwałego użytkowania oraz subiektywnej oceny sytuacji dochodowej gospodarstwa domowego.

W 2016 r. w Polsce było około 13,5 mln prywatnych gospodarstw domowych z czego ok. 35% stanowiły gospodarstwa emerytów i rencistów, a w grupie tej ok. 82% to gospodarstwa emerytów (w składzie tych gospodarstw mogły się znajdować zarówno osoby w wieku 60 lat i więcej, jak i młodsze). **Przynajmniej jedną osobę starszą w wieku 60 lat lub więcej miało w swoim składzie prawie co drugie gospodarstwo domowe w Polsce, a co czwarte gospodarstwo składało się wyłącznie z osób starszych.**



W notatce zawarto informacje o różnych aspektach sytuacji materialnej gospodarstw emerytów i rencistów, a ponadto przedstawiono dane dla gospodarstw domowych z osobami w wieku 60 lat lub więcej i porównano je z gospodarstwami domowymi w których składzie nie było

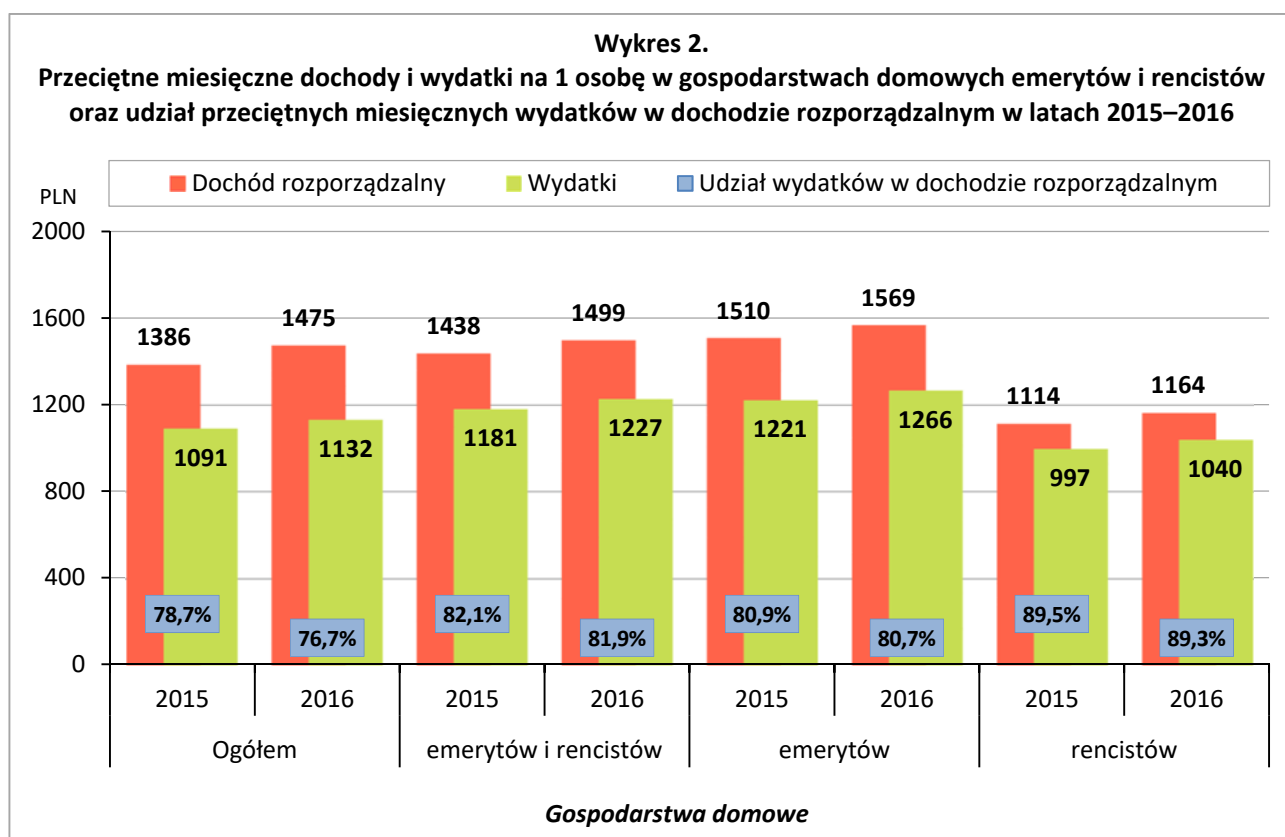
osób starszych. W aneksie zamieszczono tablice zawierające dane dotyczące gospodarstw domowych dla Polski ogółem, gospodarstw domowych emerytów i rencistów razem oraz dla obu grup gospodarstw oddzielnie. Podano także dane w podziale na gospodarstwa domowe mające w swoim składzie przynajmniej jedną osobę w wieku 60 lat lub więcej, gospodarstwa składające się wyłącznie z osób starszych oraz gospodarstwa bez osób w takim wieku.

Dochody i wydatki

Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów

W 2016 roku w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w zaokrągleniu do 1 zł ukształtował się na poziomie 1499 zł. Grupa ta była bardzo niejednorodna pod względem wysokości dochodów, gdyż w gospodarstwach domowych emerytów przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę wynosił 1569 zł i był o 34,8% wyższy niż w gospodarstwach rencistów (1164 zł). Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach emerytów i rencistów był o 1,6% wyższy od średniej ogólnopolskiej (emerytów o 6,4% wyższy, a rencistów o 21,0% niższy od przeciętnej dla Polski).

Z drugiej strony okazuje się, że przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny **na gospodarstwo domowe** w 2016 r. wyniósł w gospodarstwach emerytów i rencistów 2783 zł i stanowił ok. 67% przeciętnego miesięcznego dochodu na gospodarstwo domowe w Polsce ogółem.



W 2016 roku w stosunku do 2015 r. poziom realnego dochodu rozporządzalnego na osobę w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów wzrósł o 4,6%, a w samych gospodarstwach emerytów wzrósł o 4,5% (w gospodarstwach rencistów wzrósł o 4,6%).

W łącznej grupie gospodarstw domowych emerytów i rencistów główne źródło dochodów stanowiły dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – 83,7%, przy czym dochody z emerytur stanowiły – 71,9% łącznego dochodu rozporządzalnego, a z rent 5,2%¹. Dochody z pracy (najemnej, na własny rachunek, z gospodarstwa rolnego) stanowiły 9,8% dochodu rozporządzalnego gospodarstw emerytów i rencistów¹.

Zróżnicowanie dochodów na osobę w gospodarstwach domowych ogółem mierzone współczynnikiem Giniego w 2016 roku zmalało w stosunku do lat poprzednich do 0,304 (w 2015 r. – 0,322). Najmniej zróżnicowane były dochody gospodarstw emerytów – 0,224 (gospodarstwa emerytów i rencistów razem – 0,235; gospodarstwa rencistów – 0,263).

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny 20% osób o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) w gospodarstwach emerytów i rencistów wyniósł 2570 zł na osobę i był 3,8-krotnie wyższy od analogicznego dochodu 20% osób uzyskujących najniższe dochody (I grupa kwintylowa). Różnica pomiędzy dochodami w gospodarstwach ww. grup najbogatszych i najbiedniejszych osób w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów zmniejszyła się (w 2015 r. wynosiła 4,2 raza). Dochody z emerytur i rent w gospodarstwach emerytów i rencistów o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) były 4,3-krotnie wyższe od analogicznych dochodów uzyskiwanych przez gospodarstwa emerytów i rencistów mających najniższe dochody (I grupa kwintylowa).

Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów na 1 osobę wyniosły 1227 zł, w gospodarstwach domowych emerytów – 1266 zł, a w gospodarstwach domowych rencistów – 1040 zł. Były one wyższe w stosunku do wydatków gospodarstw domowych ogółem o 8,4% w gospodarstwach emerytów i rencistów, przy czym w gospodarstwach emerytów były wyższe o 11,8% a w gospodarstwach rencistów niższe o 8,1%. **W 2016 roku w stosunku do 2015 r. nastąpił realny wzrost wydatków w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów o 4,3%.**

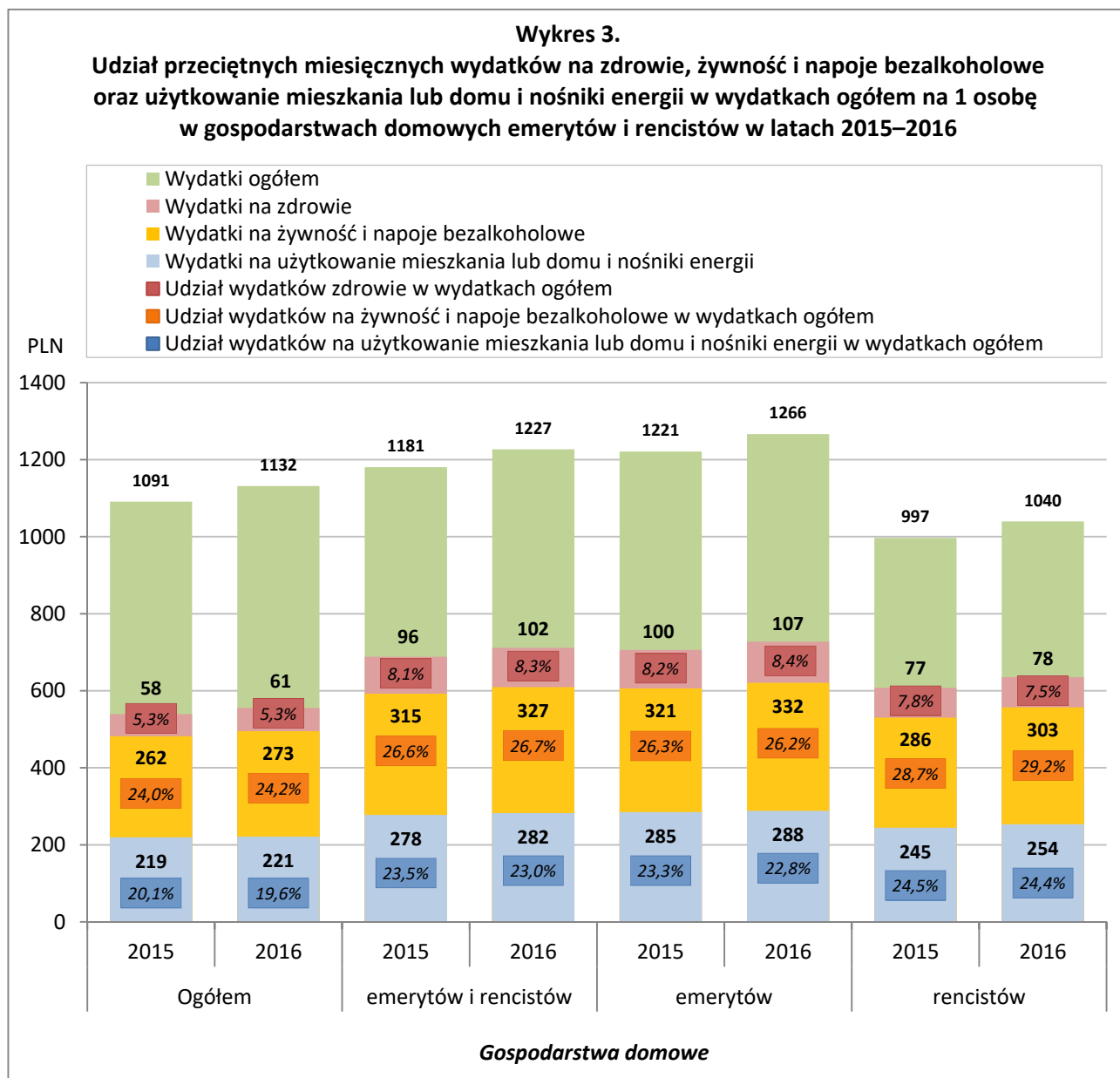
Udział wydatków w dochodach w gospodarstwach emerytów i rencistów stanowił 81,9%, (przy czym w gospodarstwach emerytów – 80,7%, a rencistów – 89,3%), i w porównaniu do roku poprzedniego pozostał na podobnym poziomie.

Przeciętne miesięczne wydatki 20% osób o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) w gospodarstwach emerytów i rencistów wyniosły 2022 zł na osobę i były 3-krotnie wyższe od wydatków 20% osób uzyskujących najniższe dochody (I grupa kwintylowa) w tej grupie. Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w piątej grupie kwintylowej wyniósł w gospodarstwach emerytów i rencistów 78,7% (w 2015 – 77,2%), a w najniższej (I grupie kwintylowej) 97,0% (w 2015 r. – 100,6%) co oznacza, że poprawiła się sytuacja ekonomiczna gospodarstw najbiedniejszych, które dotąd w szerszym zakresie były zmuszone korzystać ze swoich oszczędności bądź pożyczek.

Nadal najwyższy udział w strukturze wydatków ogółem w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów miały wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe oraz wydatki związane z użytkowaniem mieszkania lub domu i nośniki energii – 49,7% (w gospodarstwach domowych emerytów – 49,0%, a w gospodarstwach domowych rencistów 53,6%). W stosunku do wydatków gospodarstw domowych ogółem na powyższe cele, udział ten był w gospodarstwach emerytów

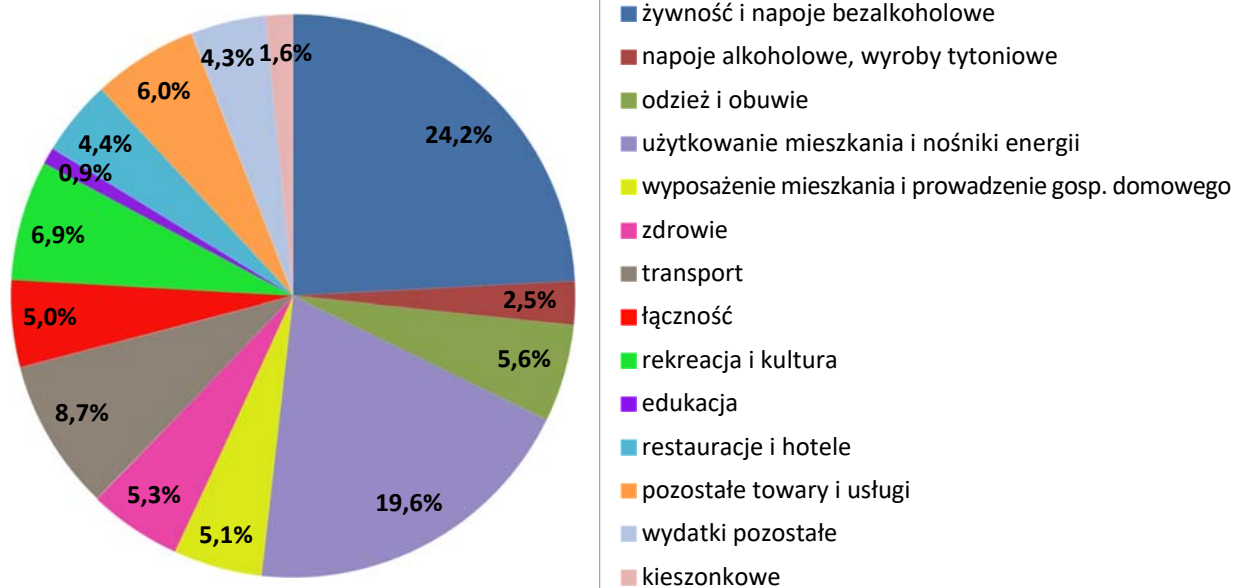
¹ Patrz tablica 1 Aneksu.

i rencistów o 5,9 p. proc. wyższy. W porównaniu z 2015 r. udział wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe w gospodarstwach emerytów i rencistów pozostał na podobnym poziomie, natomiast udział wydatków na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii spadł o 0,5 p. proc.

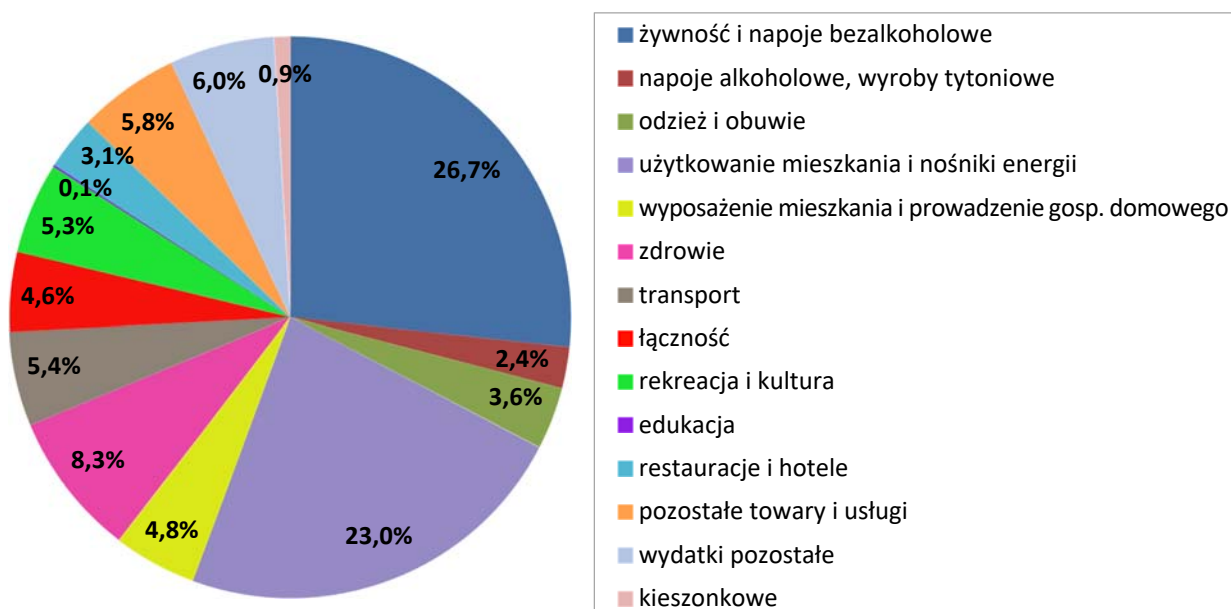


Poza wydatkami stałymi (żywność i napoje bezalkoholowe oraz użytkowanie mieszkania i nośniki energii) kolejnym istotnym składnikiem wydatków gospodarstw domowych emerytów i rencistów były wydatki na zdrowie, które stanowiły 8,3% wszystkich wydatków i były wyższe o 3,0 p. proc. od przeciętnych wydatków na 1 osobę ponoszonych na zdrowie w gospodarstwach domowych ogółem. Wydatki na zdrowie były nieco wyższe w gospodarstwach domowych emerytów niż w gospodarstwach rencistów – 0,9 p. proc. W porównaniu do 2015 r. udział wydatków na zdrowie w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów wzrósł o 0,2 p. proc.

Wykres 4.
Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych ogółem
(w % wydatków ogółem) w 2016 r.



Wykres 4a.
Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych emerytów i rencistów
(w % wydatków ogółem) w 2016 r.

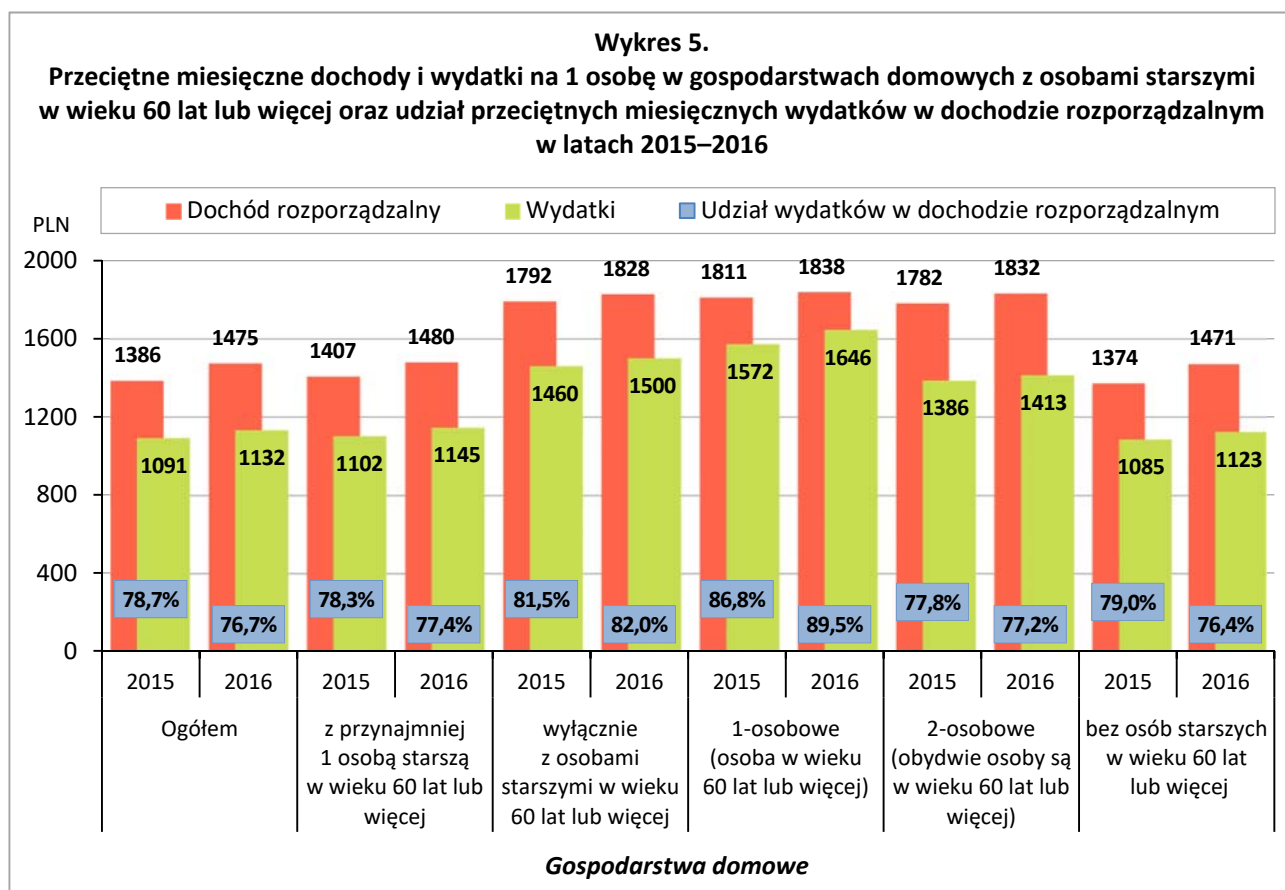


W strukturze wydatków ogółem udział wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe w wydatkach gospodarstw domowych emerytów był wyższy o 2,5 p. proc. od wydatków w gospodarstwach domowych ogółem (26,7% wobec 24,2%), o 3,4 p. proc. wyższy na użytkowanie mieszkania i nośniki energii (23,0% wobec 19,6%) i o 3,0 p. proc. wyższy na zdrowie (8,3% wobec 5,3%), niższy zaś w pozostałych kategoriach wydatków.

Gospodarstwa domowe z osobami starszymi (w wieku 60 lat lub więcej)

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny **na 1 osobę w gospodarstwach domowych** z przynajmniej jedną osobą starszą wynosił w 2016 r. 1480 zł (w zaokrągleniu do 1 złotego), a w gospodarstwach domowych składających się wyłącznie z osób starszych – 1828 zł i był odpowiednio o 0,6% i 24,3% wyższy w porównaniu do gospodarstw domowych bez osób starszych. Przy czym należy zwrócić uwagę na liczbę osób tworzących te gospodarstwa a mającą wpływ na prezentowane średnie. Przeciętna liczba osób w gospodarstwach bez osób starszych wynosiła 3,05, podczas, gdy w gospodarstwach domowych z przynajmniej jedną osobą starszą – 2,28, a w gospodarstwach utworzonych wyłącznie przez osoby starsze – 1,54.

Biorąc pod uwagę przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający **na gospodarstwo domowe** stwierdzamy relację odwrotną – przeciętny miesięczny dochód w gospodarstwach domowych z przynajmniej 1 osobą starszą stanowił 74,9% dochodu gospodarstw bez osób starszych, a w gospodarstwach domowych wyłącznie z osobami starszymi zaledwie 56,4%.



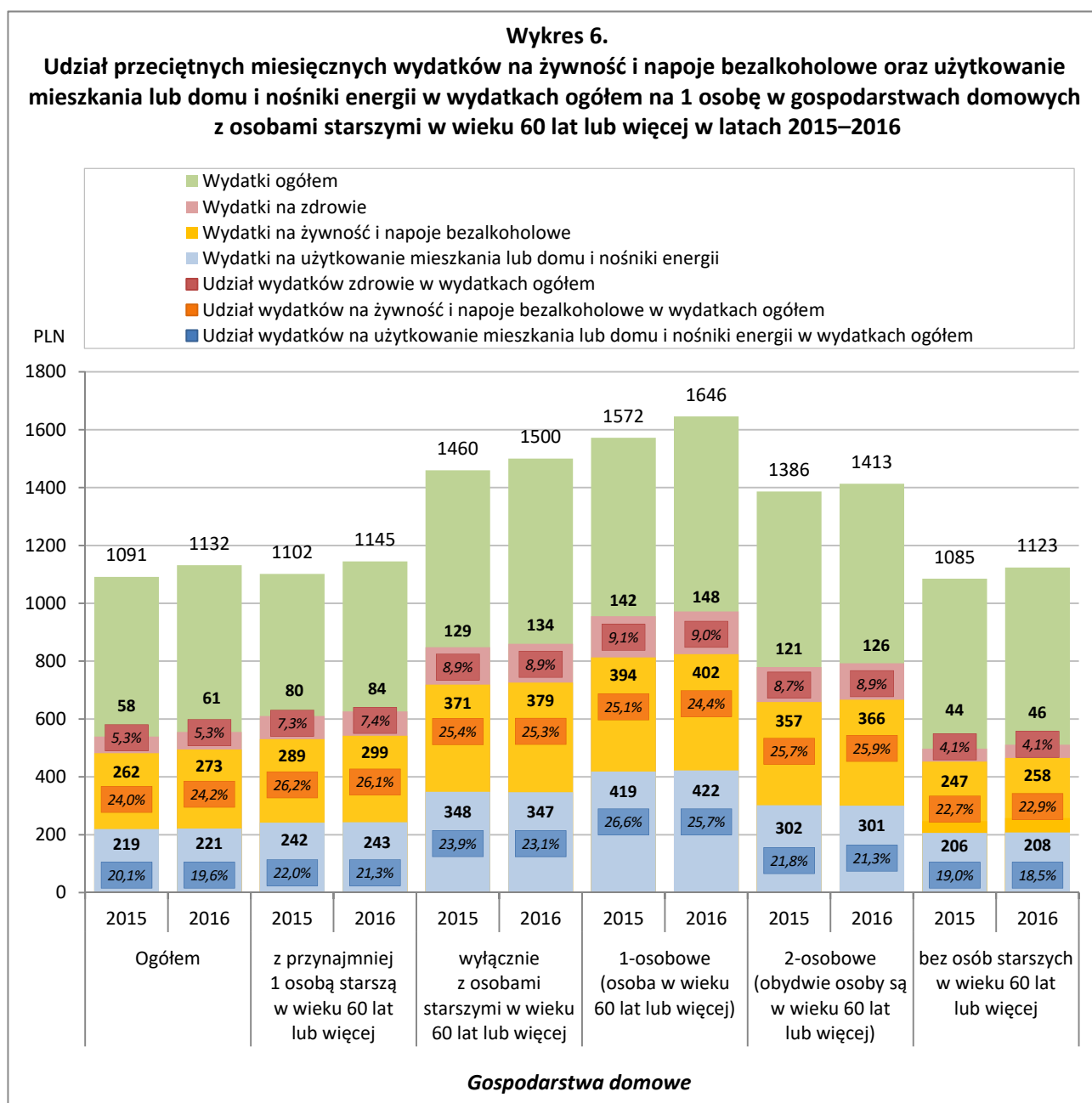
W 2016 roku w stosunku do 2015 r. **poziom realnego dochodu rozporządzalnego na osobę** w gospodarstwach domowych z przynajmniej 1 osobą starszą wzrósł o 5,6%, a w gospodarstwach domowych wyłącznie z osobami starszymi o 2,4%.

W gospodarstwach domowych z przynajmniej 1 osobą starszą główne źródło utrzymania stanowiły dochody ze świadczeń społecznych – 57,4% (przy czym dochody z emerytur stanowiły 49,8% dochodu rozporządzalnego), a w gospodarstwach wyłącznie z osobami starszymi – 82,8% (w tym dochody z emerytur – 75,0%). Dochody z pracy (najemnej, na własny rachunek, z gospodarstwa rolnego) stanowiły 35,7% dochodu rozporządzalnego gospodarstw z przynajmniej 1 osobą starszą (w gospodarstwach wyłącznie z osobami starszymi – 12,2%).

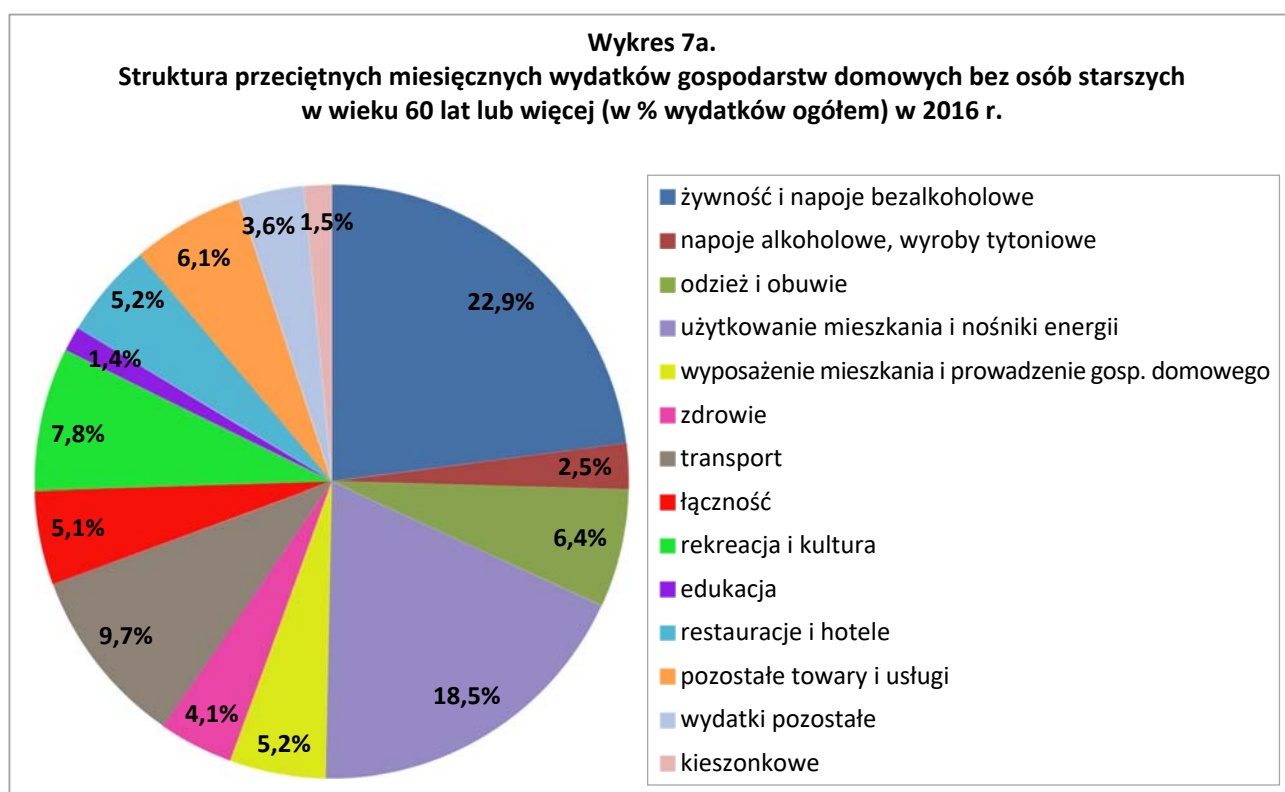
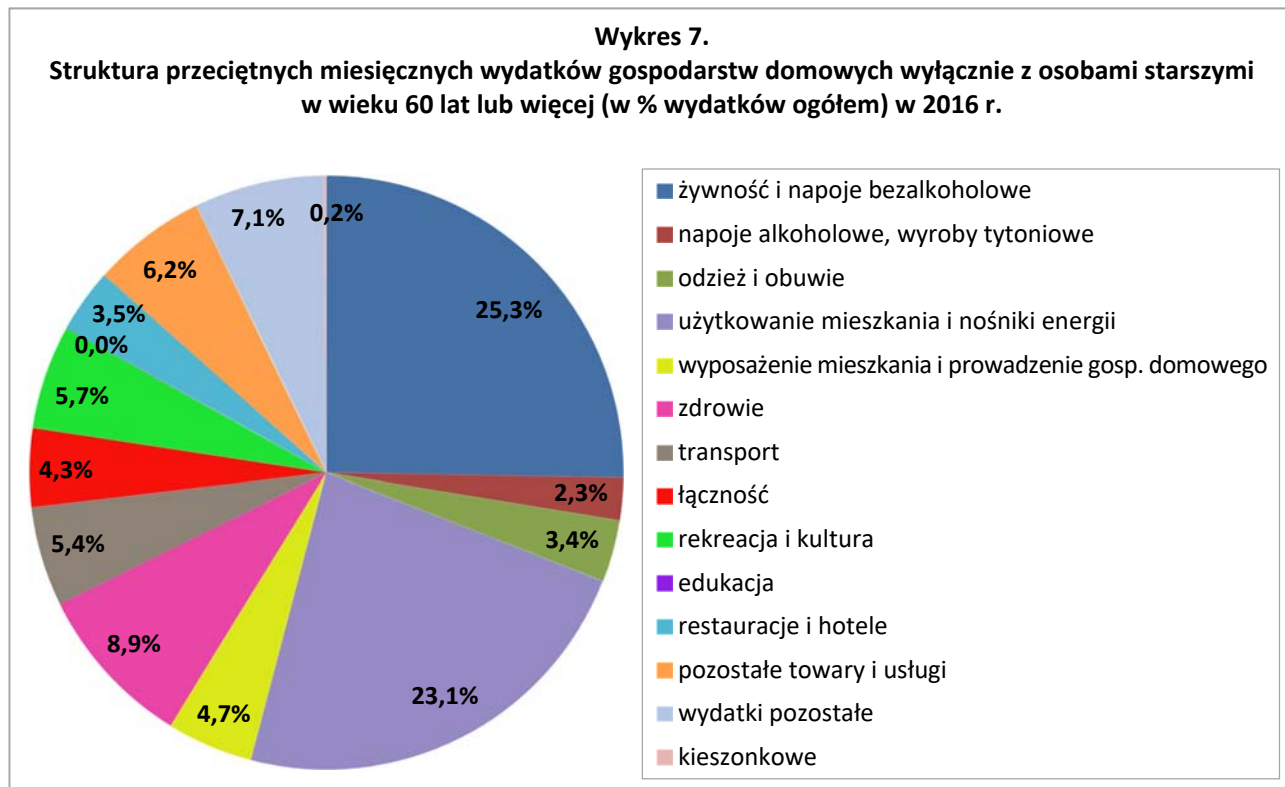
Przeciętne miesięczne wydatki na osobę w gospodarstwach domowych z przynajmniej 1 osobą starszą wyniosły w 2016 r. 1145 zł, a w gospodarstwach wyłącznie z osobami starszymi – 1500 zł. W stosunku do 2015 r. miał miejsce wzrost realny wydatków o 4,3% w gospodarstwach z przynajmniej 1 osobą starszą i o 3,2% w gospodarstwach wyłącznie z osobami starszymi.

Udział wydatków w dochodach w gospodarstwach domowych z przynajmniej 1 osobą starszą stanowił 77,4%, a w gospodarstwach domowych wyłącznie z osobami starszymi – 82,0%. Było to odpowiednio o 1,0 i 5,7 p. proc. więcej w porównaniu do udziału wydatków w dochodach gospodarstw bez osób starszych. W porównaniu do roku 2015 udział wydatków w dochodach gospodarstw domowych z przynajmniej 1 osobą starszą spadł o 0,9 p. proc., natomiast w gospodarstwach domowych wyłącznie z osobami starszymi wzrósł o 0,6 p. proc.

Najwyższy udział w strukturze wydatków gospodarstw domowych z osobami starszymi miały wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe oraz związane z użytkowaniem mieszkania lub domu i nośnikami energii – łącznie 47,3%, a w gospodarstwach wyłącznie z osobami starszymi – 48,4%. Udział ten spadł o 0,8 p. proc. w porównaniu z rokiem 2015 w obu prezentowanych grupach gospodarstw.



Drugą w kolejności istotną pozycją wydatkową w budżecie gospodarstw z osobami starszymi, a szczególnie w gospodarstwach składających się wyłącznie z osób starszych było zdrowie, które stanowiło odpowiednio 7,4% i 8,9 % wydatków tych gospodarstw. Udział ten był o 3,3 p. proc. wyższy w gospodarstwach z osobami starszymi niż w gospodarstwach bez osób starszych (w gospodarstwach wyłącznie z osobami starszymi wyższy o 4,8 p. proc.) i utrzymał się na podobnym poziomie jak w roku 2015.



Zasięg ubóstwa

Zróznicowanie sytuacji ekonomicznej i trudna sytuacja bytowa części gospodarstw domowych emerytów i rencistów² znajduje odzwierciedlenie w danych dotyczących zasięgu ubóstwa. Z Badania budżetów gospodarstw domowych wynika, że w 2016 r. co dwudziesta piąta osoba w gospodarstwach emerytów (4%) i co jedenasta osoba (ok.9%) w gospodarstwach rencistów żyła w ubóstwie skrajnym, za granicę którego przyjęto poziom minimum egzystencji. Dwukrotnie wyższą stopę ubóstwa wśród gospodarstw rencistów w porównaniu z gospodarstwami emerytów odnotowano także w przypadku ubóstwa relatywnego (odpowiednio – 22% i 11% osób ubogich) oraz ustawowego (odpowiednio ok.17% i 8%).³

Tabl.1. **Zasięg ubóstwa ekonomicznego w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów w latach 2015–2016 wg Badania budżetów gospodarstw domowych.**

Gospodarstwa domowe	% osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej					
	granicy ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji)		relatywnej granicy ubóstwa		ustawowej granicy ubóstwa	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Ogółem	6,5	4,9	15,5	13,9	12,2	12,7
Emerytów	5,0	3,9	11,4	10,9	7,3	8,0
Rencistów	10,7	8,5	23,2	21,8	15,9	16,9

Wyniki badania budżetów gospodarstw wskazują także, że przy przyjętych kryteriach ubóstwem ekonomicznym w Polsce częściej zagrożone są osoby młodsze niż osoby w wieku co najmniej 60 lat.⁴ W 2016 r. stopa ubóstwa skrajnego wśród osób w wieku 60 lat i więcej wyniosła niecałe 4%, stopa ubóstwa relatywnego – niecałe 11%, a ustawowego – ponad 7%. Natomiast wśród osób w wieku 0-59 lat w ubóstwie skrajnym żyło ponad 5% osób, w relatywnym – prawie 15%, a w ustawowym – ponad 14%.⁵

² Analizując zróznicowanie sytuacji bytowej gospodarstw emerytów i rencistów należy pamiętać o różnicach społeczno-demograficznych pomiędzy tymi grupami gospodarstw domowych. Dotyczy to także różnic w strukturze wieku. Z Badania budżetów gospodarstw domowych wynika, że osoby w wieku 60 lat i więcej stanowią prawie 78% osób wchodzących w skład gospodarstw domowych emerytów, natomiast około 43% osób wchodzących w skład gospodarstw domowych rencistów.

³ W 2016 r. w stosunku do 2015 r. odnotowano spadek zasięgu ubóstwa skrajnego oraz ubóstwa relatywnego. Był on bardziej znaczący w grupie rencistów (ok. 2 p. proc.) niż w grupie emerytów (ok. 1 p. proc.). Natomiast stopa ubóstwa ustawowego zwiększyła się o ok. 1 p. proc. w obu rozpatrywanych grupach ludności. Było to wynikiem przede wszystkim zmiany wartości progu ubóstwa ustawowego w 2015 r. (patrz komentarz metodologiczny).

⁴ O zaklasyfikowaniu danej osoby do kategorii ubogich decyduje bowiem nie sytuacja materialna (dobrobyt) poszczególnych osób ale poziom dobrobytu całego gospodarstwa domowego. Przy tym wszystkim członkom danego gospodarstwa domowego przypisuje się taki sam poziom dobrobytu (np. wydatków ekwiwalentnych). W związku z tym zasięg ubóstwa wśród osób w danym wieku uzależniony jest nie od indywidualnej sytuacji materialnej poszczególnych osób, ale od dobrobytu (np. poziomu wydatków) gospodarstw domowych, w skład których wchodzi.

⁵ W 2016 r. w stosunku do 2015 r. odnotowano spadek zasięgu ubóstwa skrajnego i relatywnego wśród osób w wieku 0-59 lat (po ok. 2 p. proc.), natomiast wskaźniki te pozostały na zbliżonym poziomie wśród osób w wieku 60 lat i więcej. Stopa ubóstwa ustawowego pozostała na zbliżonym poziomie wśród osób w wieku 0-59 lat, jednak wzrosła o ok. 1 p. proc. wśród osób w wieku 60 lat i więcej.

Tabl.2. **Zasięg ubóstwa ekonomicznego według wieku w latach 2015–2016 wg Badania budżetów gospodarstw domowych.**

Osoby w wieku	% osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej					
	granicy ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji)		relatywnej granicy ubóstwa		ustawowej granicy ubóstwa	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Ogółem	6,5	4,9	15,5	13,9	12,2	12,7
0 – 59 lat	7,2	5,3	16,9	14,9	13,9	14,3
60 lat lub więcej	4,1	3,5	10,3	10,6	6,1	7,4

Zastosowane rozwiązanie metodologiczne dotyczące ubóstwa ekonomicznego

W analizach ubóstwa ekonomicznego za syntetyczną miarę dobrobytu gospodarstwa domowego przyjęto **poziom wydatków**. Gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostaje uznane za ubogie (zagrożone ubóstwem), jeżeli poziom jego wydatków (łącznie z wartością artykułów otrzymanych nieodpłatnie oraz pobranych z indywidualnego gospodarstwa rolnego, działki bądź z prowadzonej działalności na własny rachunek) jest niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa.

Aby wyeliminować wpływ, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych, jak i przy ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz skrajnego) zastosowano tzw. **oryginalną skalę ekwiwalentności**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej; 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku; 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to, że granica ubóstwa skrajnego i relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwojga dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Przy obliczaniu zasięgu ubóstwa ekonomicznego na podstawie Badania budżetów gospodarstw domowych uwzględnia się **następujące granice ubóstwa**:

- 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych, jako **relatywną** granicę ubóstwa,
- kwotę, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej, jako tzw. **ustawową** granicę ubóstwa,
- poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS), jako **granicę ubóstwa skrajnego**; minimum egzystencji uwzględnia jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

Za punkt wyjścia do ustalania granic ubóstwa skrajnego bierze się poziom minimum egzystencji obliczony dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego, a następnie mnoży się tę wartość przez liczbę „osób ekwiwalentnych”. Przyjęcie tej reguły powoduje, że wartość granic ubóstwa skrajnego różni się (z wyjątkiem jednoosobowego gospodarstwa pracowniczego) od poziomu minimum egzystencji oszacowanego przez IPiSS dla konkretnego typu gospodarstwa

(na przykład 4-osobowego gospodarstwa pracowniczego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwojga dzieci).

W przypadku granicy ustawowej nie stosuje się skali ekwiwalentności. Przy obliczaniu granic ubóstwa obowiązują dwie wielkości progowe: dla osoby samotnie gospodarującej (gospodarstwo jednoosobowe) oraz dla osoby w rodzinie (bez względu na wiek osób). Dla osoby samotnie gospodarującej próg ubóstwa wynosił: od października 2012 r. do września 2015 r. – 542 zł, a od października 2015 r. – 634 zł. Dla osoby w gospodarstwie wieloosobowym próg ubóstwa wynosił: od października 2012 r. do września 2015 r. – 456 zł, a od października 2015 r. – 514 zł.

Tabl.A. Granice ubóstwa dla wybranych typów gospodarstw w latach 2015–2016^a

Granice ubóstwa	Gospodarstwa 1-osobowe		Gospodarstwa 4 - osobowe (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do lat 14)	
	2015	2016	2015	2016
Skrajnego (minimum egzystencji)	545	550	1472	1486
Relatywnego	734	770	1982	2080
Ustawowego	634	634	2056	2056

a) Poziom granic w IV kwartale

Do oceny zasięgu ubóstwa wykorzystuje się prosty miernik zwany **stopą ubóstwa** lub wskaźnikiem zagrożenia ubóstwem. Oblicza się go jako iloraz liczby jednostek (gospodarstw domowych lub osób) ubogich do liczby jednostek w całej populacji. Podawany w procentach mówi on, jaki jest odsetek ubogich w danej populacji. Prezentowane w notatce dane, zarówno w przypadku stóp ubóstwa obliczanych na podstawie wyników Badania budżetów gospodarstw domowych, jak i na podstawie wyników Badania spójności społecznej, dotyczą osób.

Wypożenie w przedmioty trwaego użtkowania

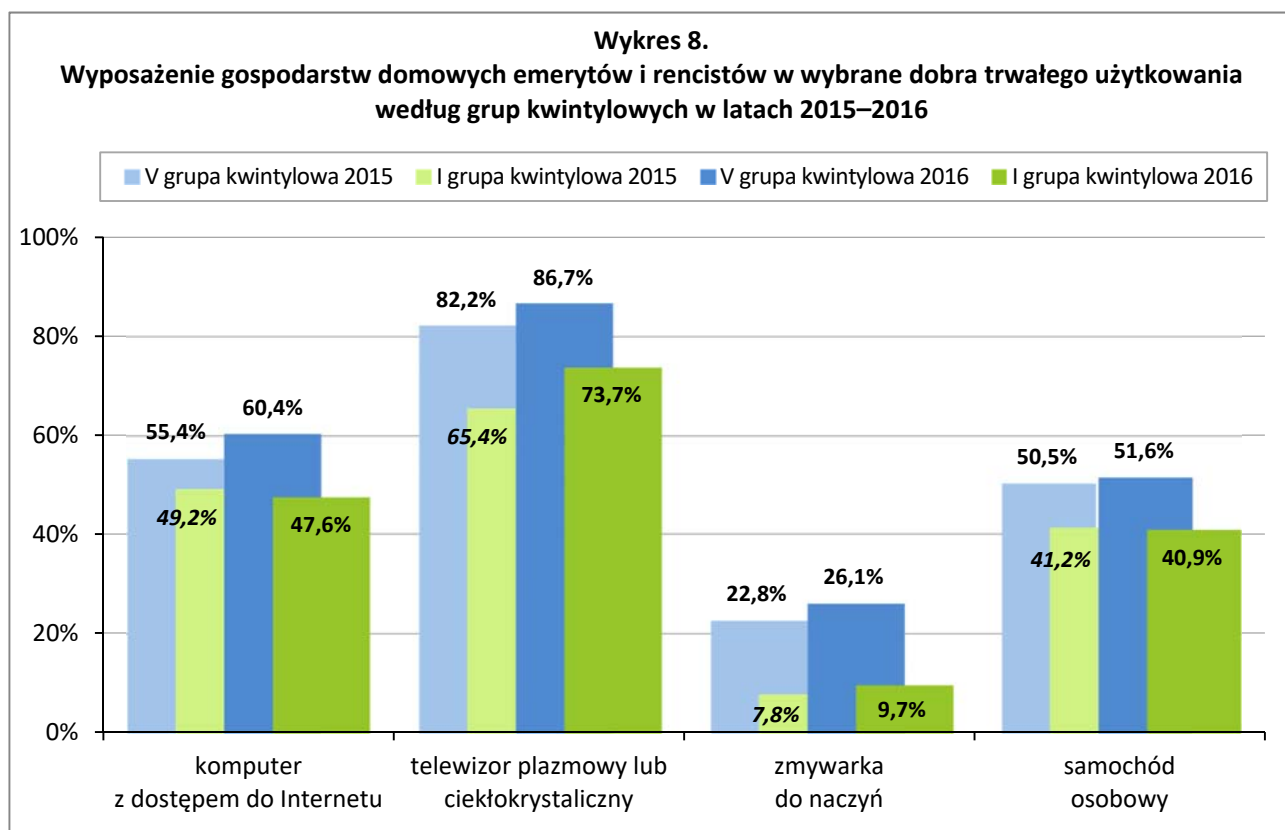
Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów

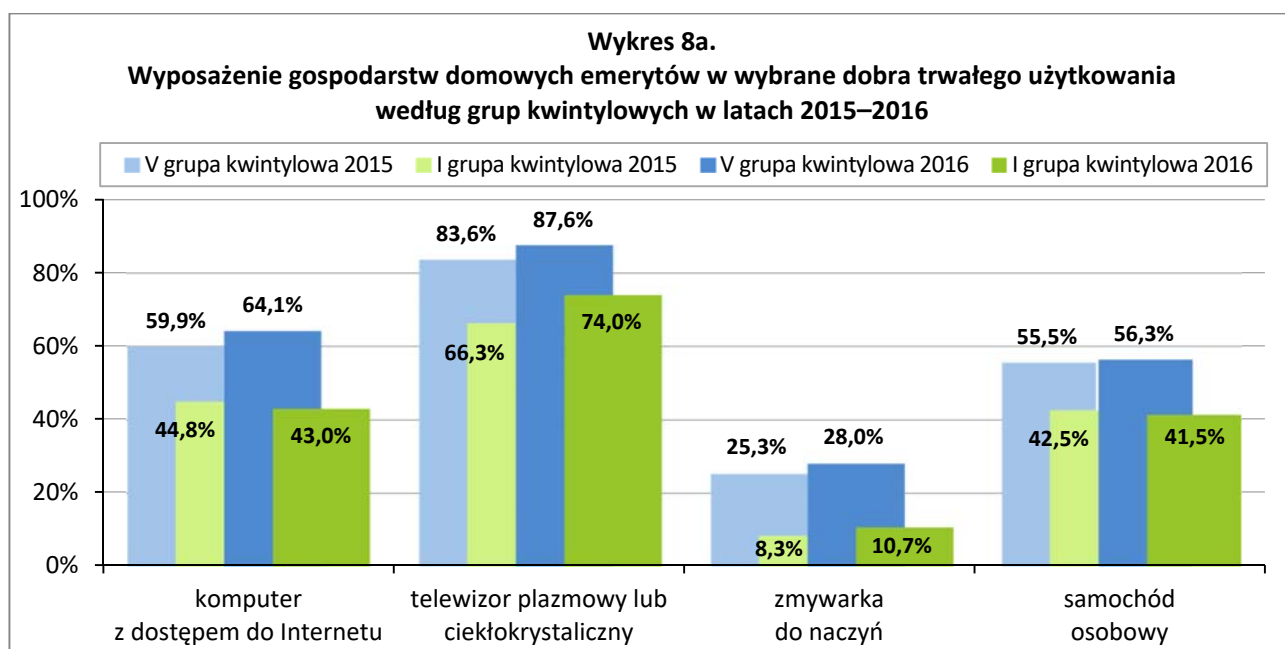
W roku 2016 w stosunku do 2015 r. nastąpiła niewielka poprawa wypożenia gospodarstw domowych emerytów i rencistów w dobra trwaego użtkowania. Odnotowano wzrost wypożenia tych gospodarstw w zmywarkę do naczyń, telewizor plazmowy lub ciekłokrystaliczny, komputer z dostępem do Internetu. Nieznaczna poprawa wystąpiła również w przypadku takich przedmiotów trwaego użtkowania, jak: samochód osobowy, pralka automatyczna. Są to wszystkie urządzenia, w które gospodarstwa domowe emerytów i rencistów były słabiej wypożone niż gospodarstwa domowe ogółem.

Jedynie w przypadku odbiorników TV kineskopowych i odkurzaczy elektrycznych gospodarstwa emerytów i rencistów były nieco lepiej wypożone niż pozostałe.

Zróźnicowanie wypożenia gospodarstw domowych w przedmioty trwaego użtkowania w dużym stopniu zależy od sytuacji materialnej gospodarstwa domowego.

Najbogatsze gospodarstwa emerytów i rencistów (V grupa kwintylowa) były znacznie lepiej wypożone niż gospodarstwa najuboższe z tej grupy (I grupa kwintylowa).

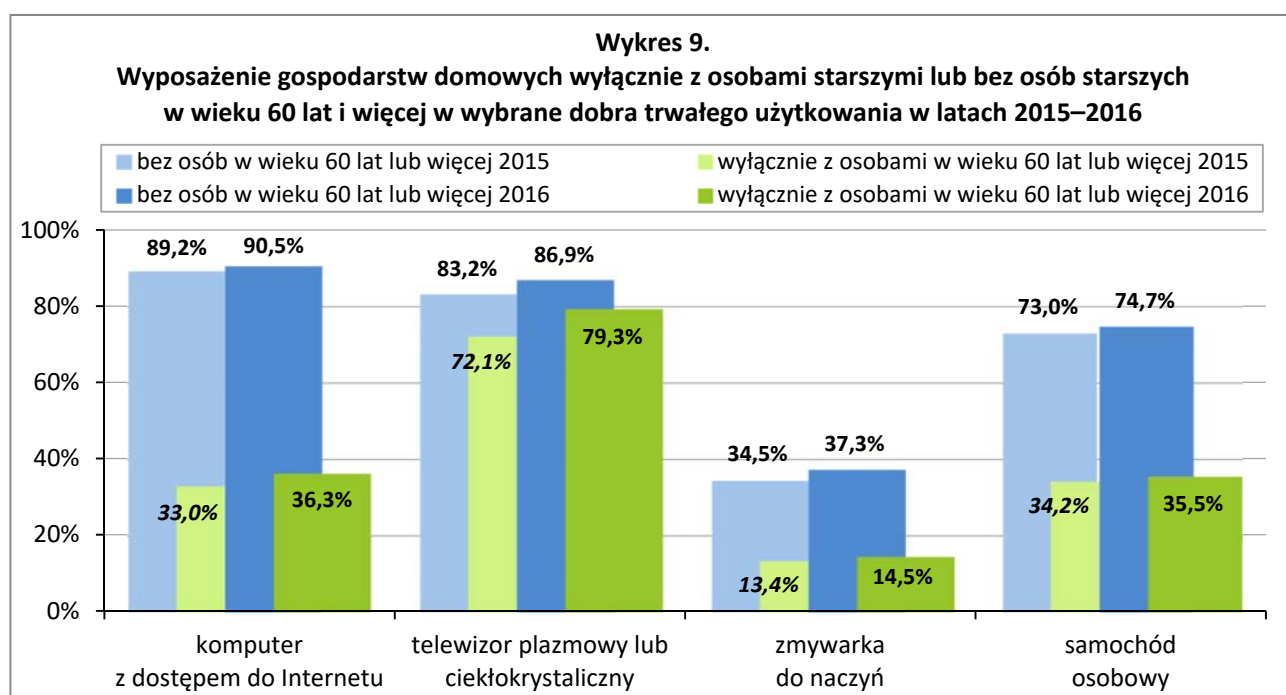




Gospodarstwa domowe emerytów, pomimo iż były w zauważalnie gorszym stopniu wyposażone w dobra trwałego użytkowania od gospodarstw domowych ogółem, to jednak znajdowały się w lepszej sytuacji (szczególnie w przypadku dóbr nowszego typu) niż gospodarstwa domowe rencistów⁶.

Gospodarstwa domowe z osobami starszymi (60 lat lub więcej)

W gospodarstwach domowych z osobami starszymi (a szczególnie wyłącznie z osobami starszymi) nastąpiła w roku 2016 w stosunku do 2015 r. zauważalna poprawa wyposażenia w dobra trwałego użytkowania takie, jak: zmywarkę do naczyń, telewizor plazmowy lub ciekłokrystaliczny, komputer z dostępem do Internetu. Mimo tego są to wszystkie urządzenia, w które gospodarstwa domowe z osobami starszymi były zdecydowanie słabiej wyposażone niż gospodarstwa domowe bez osób starszych.



⁶ Patrz tablica 5 Aneksu.

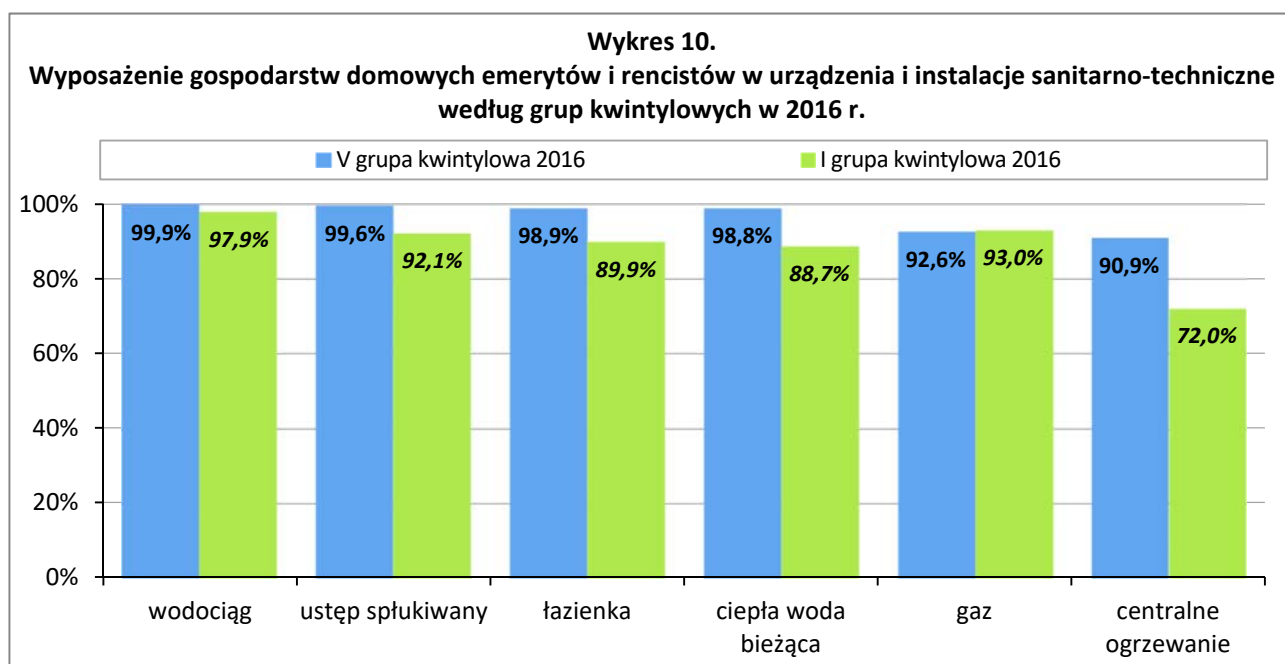
Warunki mieszkaniowe

Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów

Przeciętne gospodarstwo domowe w Polsce w 2016 r. zajmowało mieszkanie o powierzchni ok. 77 m², a na 1 osobę przypadało średnio 27,56 m². Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów zajmowały mieszkania nieco mniejsze – o średniej powierzchni ok. 69 m² (emeryci ok. 70 m², renciści ok. 66 m²), ale też mniej zaludnione w związku z czym na 1 osobę przypadało w nich 37,27 m² (emeryci – 37,40 m²; renciści – 36,63 m²).

Mieszkania ich były nieco gorzej wyposażone w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne (wodociąg, ustęp splukiwany, łazienkę, ciepłą wodę, centralne ogrzewanie) niż gospodarstwa domowe ogółem, lecz różnice na niekorzyść gospodarstw emerytów i rencistów nie przekraczały 1,4 p. proc.

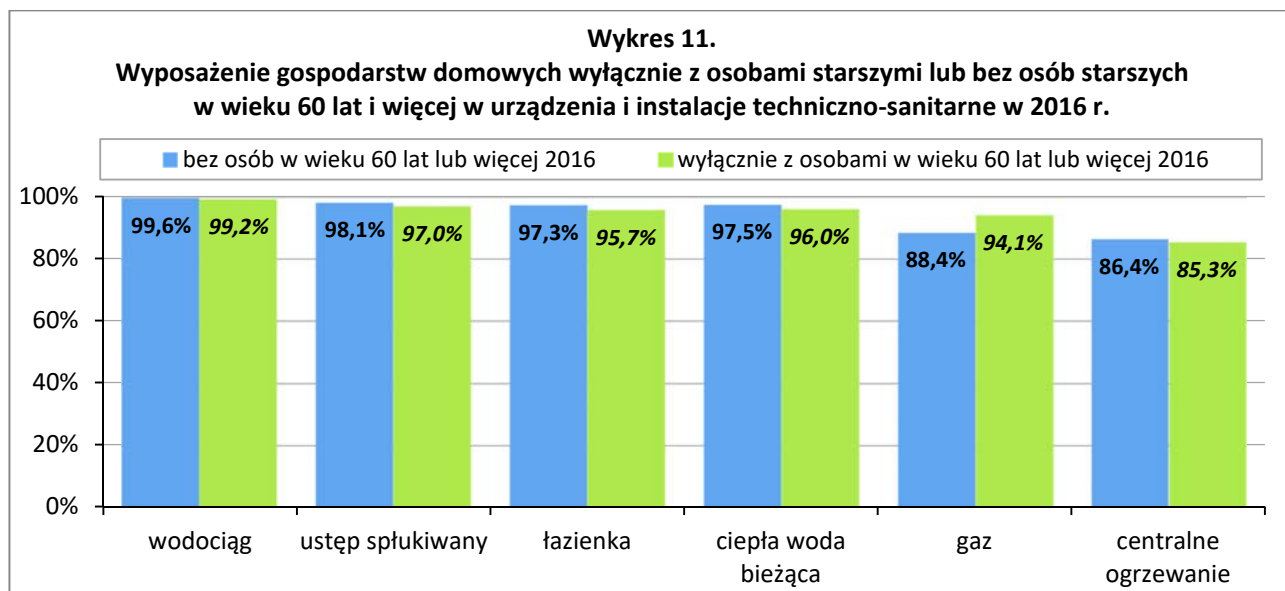
Różnice pomiędzy wyposażeniem w instalacje sanitarno-techniczne gospodarstw domowych z V i I grup kwintalowych wśród gospodarstw domowych emerytów i rencistów były niewielkie w przypadku wodociągu i gazu, ograniczone do ok. 8-10 p. proc. w przypadku ustępu splukiwanego, łazienki i ciepłej bieżącej wody, zaś największe – 19 p. proc. dla centralnego ogrzewania.



Gospodarstwa domowe z osobami starszymi (60 lat lub więcej)

Przeciętne gospodarstwo domowe z osobami starszymi w 2016 r. zajmowało mieszkanie o powierzchni nieco większej niż 77 m². Gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami starszymi zajmowały mieszkania mniejsze – o powierzchni ok. 66 m².

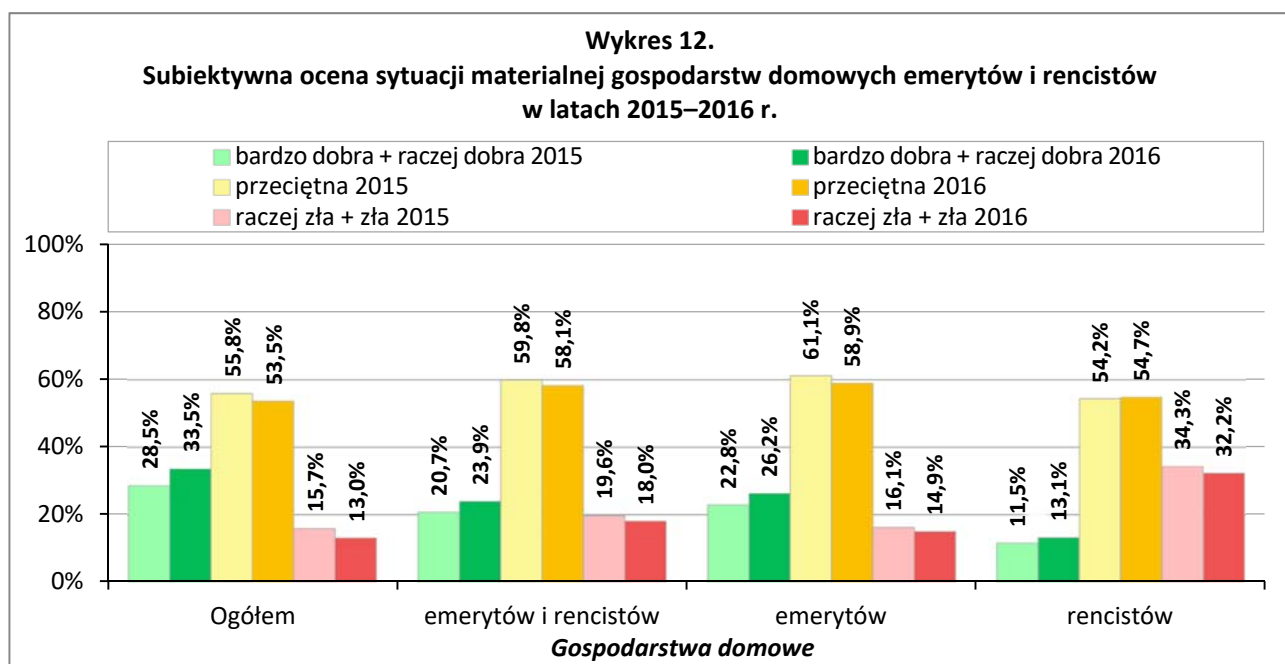
Mieszkania gospodarstw domowych wyłącznie z osobami starszymi były nieco gorzej wyposażone w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne (wodociąg, ustęp splukiwany, łazienkę, ciepłą wodę, centralne ogrzewanie) niż gospodarstwa domowe bez osób starszych. Różnice, głównie na niekorzyść gospodarstw domowych z osobami starszymi wynosiły poniżej 2 p. proc. za wyjątkiem instalacji gazowej, gdzie były wyższe prawie o 5 p. proc.



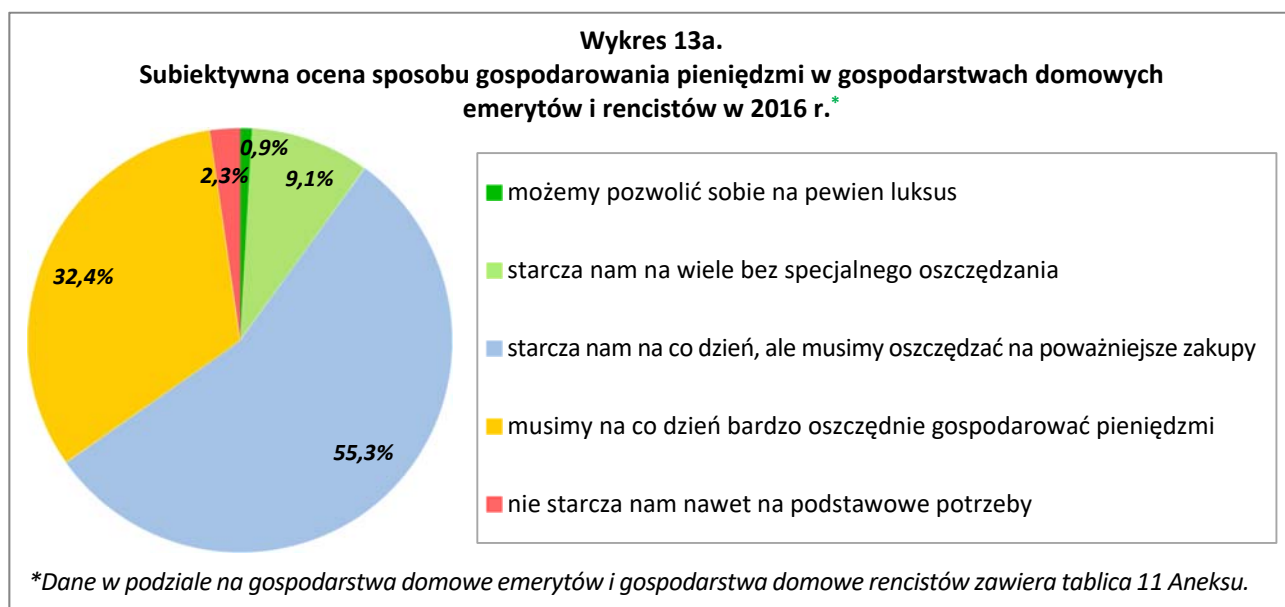
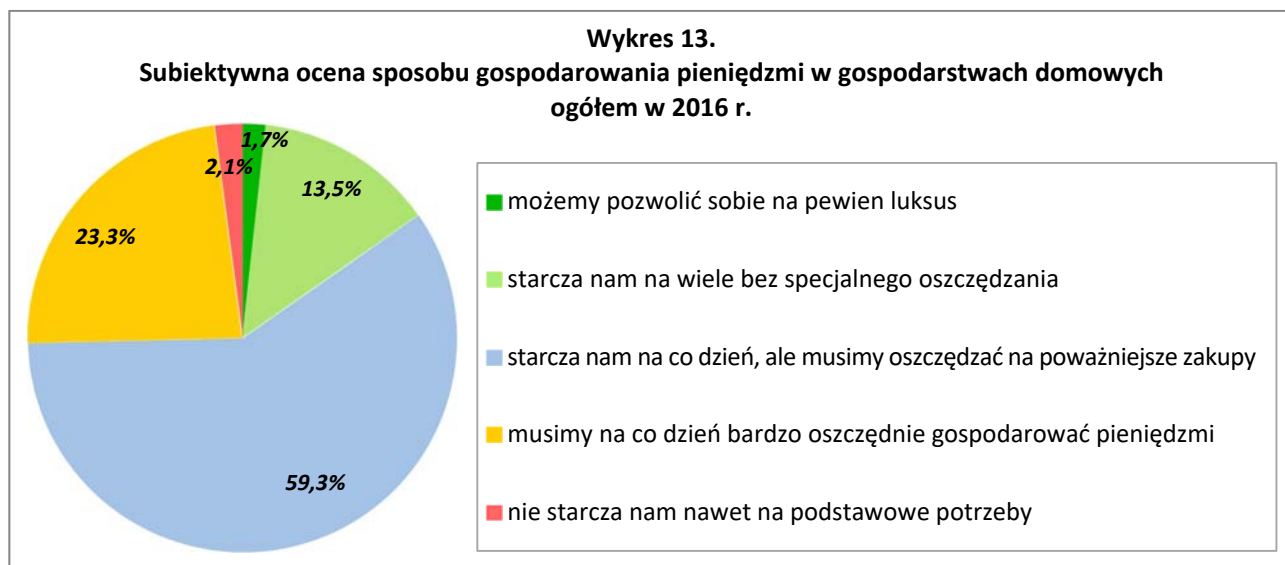
Subiektywna ocena sytuacji materialnej

Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów

Oceniając swoją sytuację materialną, 58,1% gospodarstw domowych emerytów i rencistów określiło ją jako przeciętną (58,9% gospodarstw emerytów i 54,7% gospodarstw rencistów) i było to o 4,6 p. proc. więcej niż w gospodarstwach domowych ogółem. Jako bardzo dobrą lub raczej dobrą oceniło swoją sytuację materialną 23,9% gospodarstw emerytów i rencistów (26,2% gospodarstw emerytów i 13,1% gospodarstw rencistów), a jako raczej złą lub złą 18,0% gospodarstw emerytów i rencistów (14,9% gospodarstw emerytów i aż 32,2% gospodarstw rencistów). Było to odpowiednio o 9,6 p. proc. mniej (w przypadku ocen bardzo dobrych i raczej dobrych) i 5,0 p. proc. więcej (w przypadku ocen raczej złych i złych), niż gospodarstwa ogółem. W stosunku do roku 2015 udział gospodarstw domowych, które oceniły swoją sytuację jako bardzo dobrą lub raczej dobrą wzrósł o 3,2 p. proc.



Wśród gospodarstw domowych emerytów i rencistów największy był odsetek gospodarstw, które stwierdziły, że posiadane środki finansowe starczą im na co dzień, ale muszą oszczędzać na poważniejsze zakupy (55,3%). W porównaniu do gospodarstw domowych ogółem było to o 4,0 p. proc. mniej. Ocenę taką wyraziło o 15,2 p. proc. więcej gospodarstw emerytów (58,0%) niż rencistów (42,8%), wśród których przeważała opinia, że muszą na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować – 48,1% (gospodarstwa emerytów – 29,0%; gospodarstwa ogółem – 23,3%). Gospodarstwa, które deklarowały, że posiadane środki starczały na wiele bez specjalnego oszczędzania stanowiły 9,1% gospodarstw emerytów i rencistów (emerytów – 10,3%; rencistów – 3,7%), czyli o 4,4 p. proc. mniej niż w przypadku gospodarstw domowym ogółem. Odpowiedzi, że nie starcza im nawet na podstawowe potrzeby udzieliło 2,3% gospodarstw domowych emerytów i rencistów (emerytów – 1,6%; rencistów 5,3%), wobec 2,1% gospodarstw ogółem.

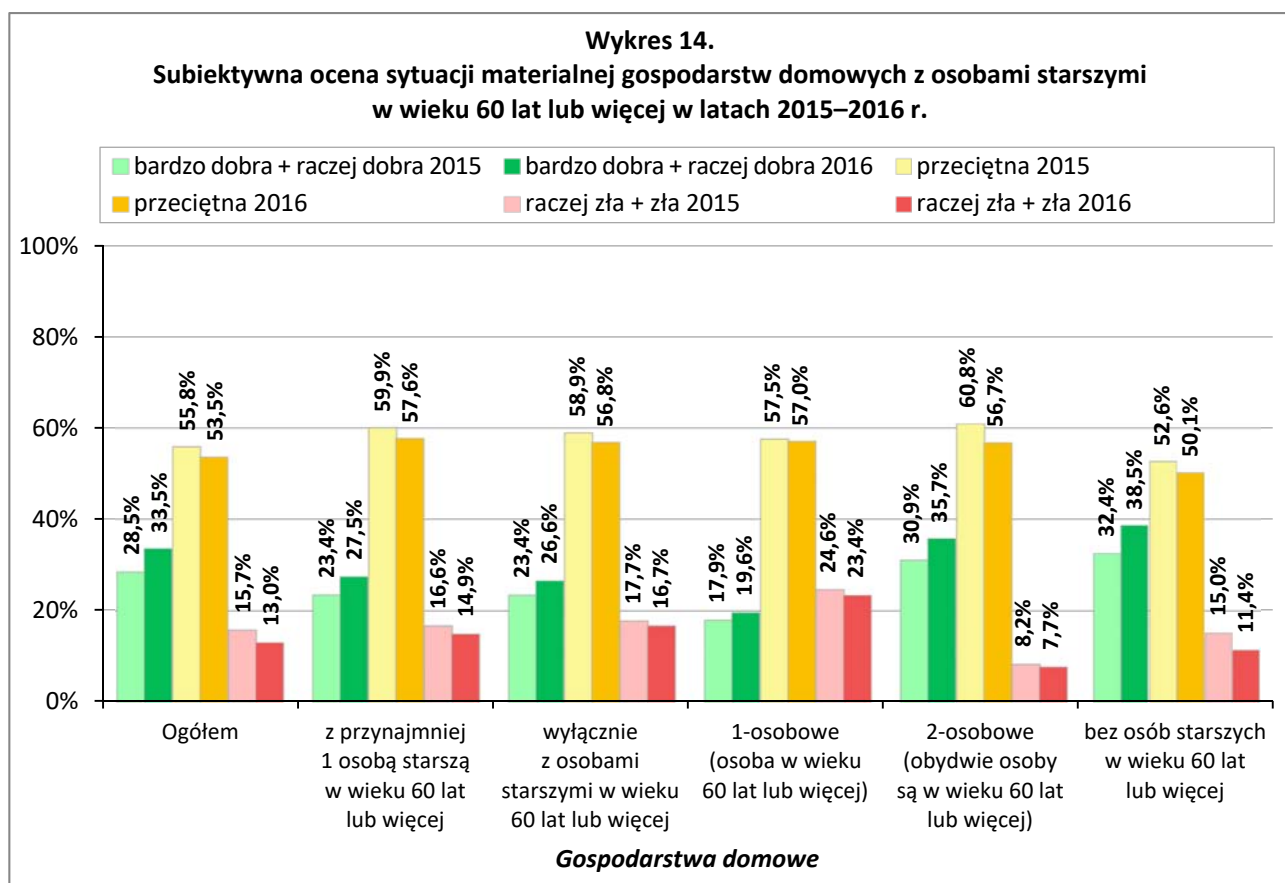


Większość gospodarstw domowych emerytów i rencistów oceniło zaspokojenie swoich potrzeb żywieniowych jako dobre i raczej dobre (66,9% gospodarstw domowych emerytów i rencistów t.j. o 8,2 p. proc. mniej niż gospodarstwa ogółem). Zaspokojenie potrzeb związanych z ochroną zdrowia na poziomie dobrym lub raczej dobrym zadeklarowało 52,0% gospodarstw emerytów i rencistów (o 9,1 p. proc. mniej niż gospodarstwa ogółem). Wysoki był odsetek

gospodarstw emerytów i rencistów, które dobrze oceniły uiszczanie w terminie opłat mieszkaniowych (79,7% tj. o 1,7 p. proc. mniej niż gospodarstwa ogółem). Gospodarstwa emerytów i rencistów najgorzej oceniały poziom zaspokojenia potrzeb dotyczących turystyki i wypoczynku poza miejscem zamieszkania (40,6%) oraz kultury (30,0%) i był to wynik odpowiednio o 5,6 p. proc. i 5,3 p. proc. gorszy niż w gospodarstwach ogółem.

Gospodarstwa domowe z osobami starszymi (60 lat lub więcej)

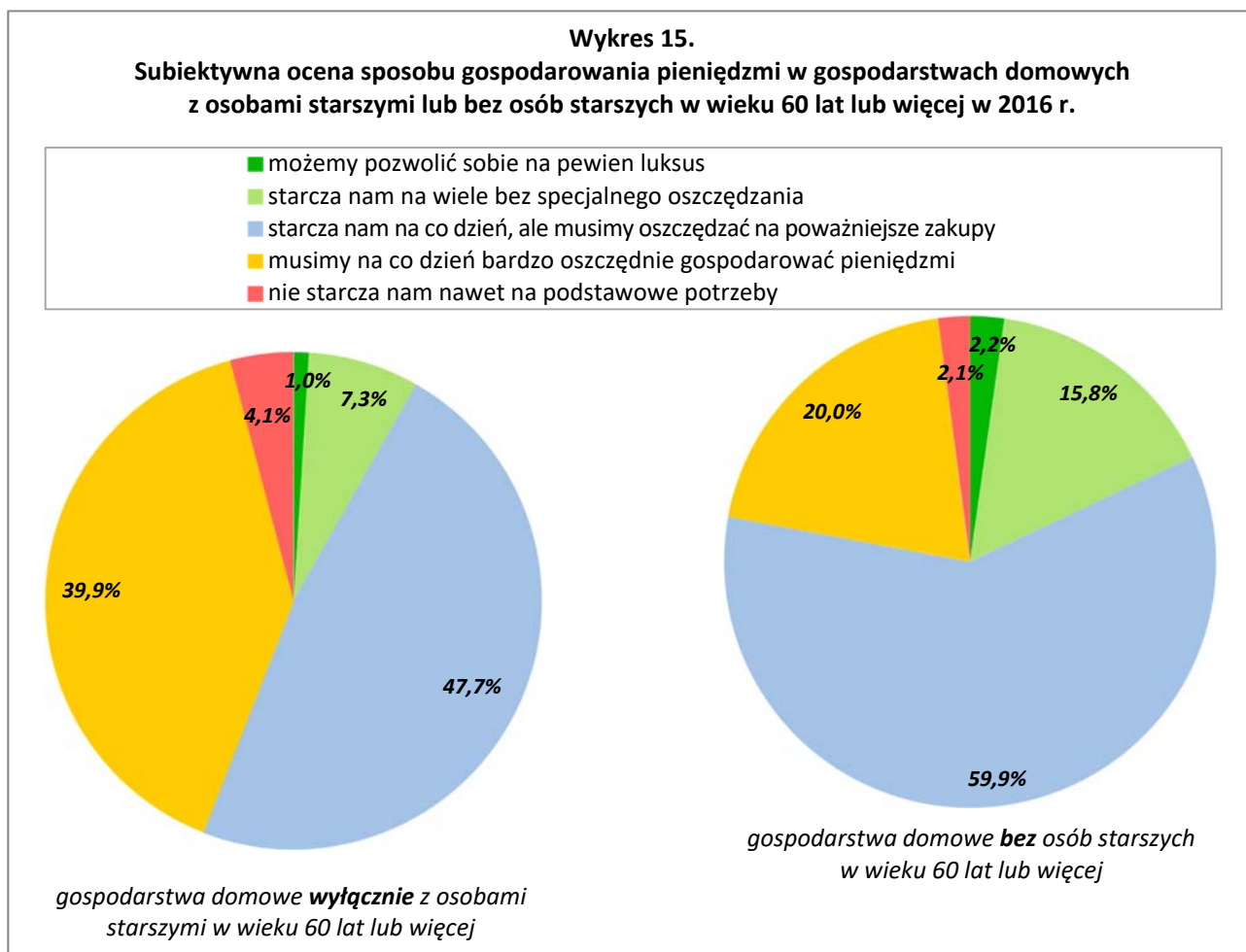
Gospodarstwa domowe z osobami starszymi dokonując oceny swojej sytuacji materialnej najczęściej określały ją jako przeciętną - 57,6%, 27,5% deklarowały ją jako bardzo dobrą lub raczej dobrą, a 14,9% jako raczej złą lub złą. Gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami starszymi nieco rzadziej oceniały swoją sytuację jako bardzo dobrą lub raczej dobrą (o 0,9 p. proc.) natomiast częściej jako raczej złą lub złą (o 1,8 p. proc.). W porównaniu do gospodarstw domowych bez osób starszych wyniki dotyczące gospodarstw domowych z osobami starszymi były niższe o 11,0 p. proc. w przypadku ocen bardzo dobrych lub raczej dobrych oraz o 3,5 p. proc. wyższe w przypadku ocen raczej złych lub złych.



W stosunku do roku 2015 zwiększył się udział gospodarstw domowych, które oceniły swoją sytuację jako bardzo dobrą lub raczej dobrą (dla gospodarstw z osobami starszymi o 4,1 p. proc., a w przypadku gospodarstw składających się wyłącznie z osób starszych o 3,1 p. proc. (w gospodarstwach bez osób starszych wzrost ten wyniósł 6,1 p. proc.).

Relatywnie najwięcej gospodarstw domowych wyłącznie z osobami starszymi, jak i bez takich osób w swoim składzie oceniło, że posiadane środki finansowe starczą im na co dzień, ale muszą oszczędzać na poważniejsze zakupy. Różnice między tymi typami gospodarstw domowych są jednak mocno zauważalne - takie oceny dotyczyły odpowiednio 47,7% i 59,9% wspomnianych gospodarstw (w gospodarstwach domowych ogółem było to 59,3%). Wśród około 40% gospodarstw

domowych składających się wyłącznie z osób starszych przeważała opinia, że muszą na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować i odsetek ten był dwukrotnie większy, niż wśród gospodarstw domowych bez osób starszych. Ponad dwukrotnie mniej gospodarstw wyłącznie z osobami starszymi, niż tych bez osób starszych uznało, że starcza im na wiele bez specjalnego oszczędzania, lub mogą sobie pozwolić na pewien luksus (odpowiednio 8,3% i 18,0%). Brak możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb zadeklarowało odpowiednio 4,1% i 2,1% tych gospodarstw domowych.



Podsumowanie

Sytuacja materialna i dochodowa gospodarstw domowych emerytów i rencistów w 2016 r. poprawiła się w stosunku do roku 2015. Wzrósł poziom realnego dochodu rozporządzalnego i realnych wydatków. Udział wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe oraz na towary nieżywnościowe i usługi takie, jak odzież i obuwie, rekreacja i kultura utrzymał się na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego. Polepszyło się wyposażenie gospodarstw domowych emerytów i rencistów w nowoczesne dobra trwałego użytkowania, np. telewizory plazmowe i ciekłokrystaliczne czy komputery z dostępem do Internetu. Również subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych dokonana przez gospodarstwa domowe emerytów i rencistów poprawiła się. Należy jednak zauważyć, że gospodarstwa domowe rencistów były w znacznie gorszej sytuacji materialnej i dochodowej niż gospodarstwa domowe emerytów.

Oceniając sytuację gospodarstw domowych emerytów i rencistów na tle pozostałych grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych należy mieć na względzie liczbę osób w gospodarstwie. Przeciętna liczba osób w gospodarstwach emerytów i rencistów wynosiła w 2016 r. 1,89, natomiast w gospodarstwach ogółem – 2,69⁷. W związku z tym mniej liczne gospodarstwa domowe emerytów i rencistów, chociaż dysponowały z reguły wyższymi dochodami na 1 osobę, to w przeliczeniu na całe gospodarstwo domowe miały dochody znacznie niższe niż w pozostałych grupach społeczno-ekonomicznych⁸. Ponadto opłaty stałe tj. na żywność i utrzymanie mieszkania, pochłaniały blisko połowę dochodów gospodarstw domowych emerytów i rencistów i udział ten był wyższy w stosunku do danych dla Polski ogółem o 5,9 p. proc.

Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów oraz gospodarstwa domowe z przynajmniej jedną osobą w wieku 60 lat lub więcej mogą mieć w swoim składzie również osoby młodsze co ma wpływ na poziom prezentowanych wyników, zależnych od wielkości gospodarstwa oraz źródeł dochodów i jego wysokości. Zapoznając się z sytuacją osób starszych należy zatem szczególną uwagę zwrócić na gospodarstwa domowe mające w swoim składzie wyłącznie osoby starsze w wieku 60 lat lub więcej. Miały one o 7 p. proc. wyższy udział wydatków stałych (na żywność i utrzymanie mieszkania) w wydatkach ogółem i ponad 2-krotnie wyższy udział wydatków na zdrowie niż gospodarstwa domowe bez osób starszych. W porównaniu z rokiem 2015 sytuacja materialna gospodarstw wyłącznie z osobami starszymi poprawiła się, co znalazło odzwierciedlenie w subiektywnej ocenie ich sytuacji. W gospodarstwach tych odsetek ocen raczej złych lub złych oraz przeciętnych zmniejszył się (odpowiednio o 1,0 i 2,1 p. proc.) na korzyść ocen bardzo dobrych lub raczej dobrych (o 3,1 p. proc.)

⁷ W gospodarstwach pracowników – 3,12, gospodarstwach rolników – 3,84, a w gospodarstwach pracujących na własny rachunek – 3,19.

⁸ Patrz tabl. 1 Aneksu.

ANEKS

TABL. 1. PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBE
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe			
	Ogółem	w tym		
		emerytów i rencistów		
		razem	emerytów	rencistów
	<i>w złotych na gospodarstwo domowe</i>			
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY ^{a)}	4129,06	2783,22	2934,73	2090,49
	<i>w złotych na osobę</i>			
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY ^{b)}	1474,56	1498,78	1568,96	1164,48
w tym:	<i>w odsetkach dochodu rozporządzalnego</i>			
Dochód z pracy najemnej	52,8	8,6	8,7	7,7
Dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	3,3	0,4	0,3	0,7
Dochód z pracy na własny rachunek	8,4	0,8	0,8	0,7
Dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i świadczeń pozostałych	31,1	86,5	86,8	85,1
w tym:				
dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	25,1	83,7	84,6	78,0
w tym z: emerytur ^{c)}	20,3	71,9	82,4	4,5
rent ^{d)}	2,1	5,2	1,5	28,6
dochody z pozostałych świadczeń społecznych	6,1	2,8	2,2	7,1
Pozostały dochód	4,0	3,4	3,0	5,5
w tym dary od osób prywatnych	3,7	3,2	2,9	5,2

^{a)} Przeciętny miesięczny dochód na gospodarstwo domowe: pracowników – 4885 zł, rolników – 4933 zł, pracujący na własny rachunek – 6004 zł.

^{b)} Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych: pracowników – 1495 zł, rolników – 1151 zł, pracujący na własny rachunek – 1792 zł.

^{c)} emerytury, krajowe, zagraniczne, z otwartych funduszy emerytalnych i renty strukturalne za przekazane gospodarstwo rolne

^{d)} renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe i zagraniczne

TABL. 2. DYNAMIKA PRZECIĘTNEGO MIESIĘCZNEGO DOCHODU NA 1 OSOBĘ
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe			
	Ogółem	w tym		
		emerytów i rencistów		
		razem	emerytów	rencistów
	<i>w złotych na osobę</i>			
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY	1474,56	1498,78	1568,96	1164,48
	<i>w % (2015 = 100) – nominalnie</i>			
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY	106,4	104,2	103,9	104,5
w tym:				
Dochód z pracy najemnej	102,7	100,9	101,4	95,2
Dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	109,0	136,0	133,7	145,3
Dochód z pracy na własny rachunek	103,5	99,5	94,5	151,3
Dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i świadczeń pozostałych	115,6	104,5	104,2	105,1
w tym:				
dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych ...	104,6	103,8	103,7	102,5
w tym z: emerytur ^{a)}	105,7	105,0	104,0	113,6
rent ^{b)}	98,7	96,3	94,2	100,9
dochody z pozostałych świadczeń społecznych	203,6	130,2	124,1	147,2
Pozostały dochód	99,0	103,7	104,6	101,8
w tym dary od osób prywatnych	98,0	103,4	104,4	101,2
	<i>w % (2015 = 100) – realnie</i>			
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY	107,0	104,6	104,5	104,6

^{a)} emerytury, krajowe, zagraniczne, z otwartych funduszy emerytalnych i renty strukturalne za przekazane gospodarstwo rolne

^{b)} renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe i zagraniczne

TABL.3. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH
DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe			
	Ogółem	w tym		
		emerytów i rencistów		
		razem	emerytów	rencistów
	<i>w złotych na osobę</i>			
WYDATKI OGÓŁEM	1131,64	1226,95	1266,26	1039,68
	<i>w odsetkach wydatków ogółem</i>			
Towary i usługi konsumpcyjne	95,7	94,0	93,8	94,9
w tym:				
żywność i napoje bezalkoholowe	24,2	26,7	26,2	29,2
napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe i narkotyki	2,5	2,4	2,4	2,5
Towary nieżywnościowe i usługi	67,5	64,0	64,2	62,6
w tym:				
odzież i obuwie	5,6	3,6	3,6	3,6
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	19,6	23,0	22,8	24,4
w tym:				
nośniki energii	10,8	14,0	13,8	15,0
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	5,1	4,8	4,8	4,7
zdrowie	5,3	8,3	8,4	7,5
w tym:				
wyroby farmaceutyczne	3,1	5,6	5,7	5,5
usługi ambulatoryjne i inne usługi związane ze zdrowiem	1,7	1,9	1,9	1,6
transport	8,7	5,4	5,7	4,0
łącznie	5,0	4,6	4,5	4,9
rekreacja i kultura	6,9	5,3	5,4	4,7
edukacja	0,9	0,1	0,1	0,1
restauracje i hotele	4,4	3,1	3,0	3,5
pozostałe towary i usługi	6,0	5,8	5,9	5,2
w tym:				
higiena osobista	3,1	2,5	2,5	2,5
Wydatki pozostałe	4,3	6,0	6,2	5,1
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym	3,0	4,2	4,4	2,9

TABL. 4. DYNAMIKA PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYDATKÓW NA 1 OSOBE
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2016 R. (2015=100)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe			
	Ogółem	w tym		
		emerytów i rencistów		
		razem	emerytów	rencistów
	<i>w złotych na osobę</i>			
WYDATKI OGÓŁEM	1131,64	1226,95	1266,26	1039,68
	<i>w % (2015 = 100) – nominalnie</i>			
WYDATKI OGÓŁEM	103,7	103,9	103,7	104,3
Towary i usługi konsumpcyjne	103,8	104,0	103,8	104,3
w tym:				
żywność i napoje bezalkoholowe	104,3	104,0	103,5	106,2
napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe i narkotyki	103,4	103,6	103,5	103,1
Towary nieżywnościowe i usługi	103,8	104,0	103,8	103,8
w tym:				
odzież i obuwie	106,9	106,5	104,3	118,7
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	100,9	101,6	101,1	103,7
w tym:				
nośniki energii	98,0	100,3	99,7	103,2
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	106,0	110,0	108,5	118,2
zdrowie	105,1	106,2	106,8	101,4
w tym:				
wyroby farmaceutyczne	104,9	103,4	104,2	98,3
usługi ambulatoryjne i inne usługi związane ze zdrowiem	104,0	108,9	107,5	117,2
transport	102,7	100,6	100,6	97,1
łącznie	102,2	102,4	102,0	103,6
rekreacja i kultura	106,2	104,4	104,3	103,0
edukacja	95,9	69,5	96,2	18,0 ^{a)}
restauracje i hotele	108,7	115,5	115,2	117,0
pozostałe towary i usługi	105,7	103,9	105,3	94,4
w tym:				
higiena osobista	105,5	106,5	106,0	108,8
Wydanki pozostałe	101,1	103,3	102,9	104,5
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym	99,8	100,5	100,7	95,5
	<i>w % (2015 = 100) – realnie</i>			
WYDATKI OGÓŁEM	104,3	104,3	104,2	104,4
w tym:				
Towary i usługi konsumpcyjne	104,5	104,4	104,3	104,4

^{a)} Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę na edukację w gospodarstwach domowych rencistów w 2015 r. wyniosły 4,51 zł, a w 2016 - 0,81zł.

TABL. 5. WYPOSAŻENIE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA ^{a)}
GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe			
	Ogółem	w tym		
		emerytów i rencistów		
		razem	emerytów	rencistów
	<i>w % gospodarstw wyposażonych w dane dobro</i>			
Odbiornik kineskopowy	17,6	23,5	22,6	27,6
Odbiornik plazmowy lub ciekłokrystaliczny	85,0	80,4	81,6	75,2
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej	62,2	57,0	58,3	51,1
Zestaw kina domowego	11,7	4,3	4,3	4,4
Odtwarzacz DVD	31,4	21,4	21,8	19,4
Kamera wideo	7,9	3,3	3,6	2,4
Aparat fotograficzny cyfrowy	44,6	23,1	24,2	18,1
Komputer osobisty	75,2	45,2	45,8	42,8
z dostępem do Internetu	74,0	44,0	44,7	41,0
z dostępem szerokopasmowym	56,1	32,1	32,4	30,4
bez dostępu do Internetu	2,0	1,5	1,3	2,1
Drukarka (w tym wielofunkcyjna)	32,0	14,0	14,5	11,8
Telefon komórkowy	95,7	89,0	89,0	88,6
w tym smartfon	53,4	22,3	22,0	23,6
Pralka automatyczna	95,8	93,0	93,6	90,5
Odkurzacz elektryczny	93,9	94,1	95,0	89,9
Chłodziarka lub zamrażarka	98,9	98,9	98,9	98,6
chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	98,7	98,7	98,8	98,4
zamrażarka	16,8	14,1	14,3	13,3
Kuchenka mikrofalowa	58,1	43,2	43,5	41,7
Robot kuchenny	59,7	51,0	52,5	44,2
Zmywarka do naczyń	29,2	15,0	16,0	10,5
Rower (bez dziecięcego)	62,5	47,6	47,4	48,4
Motocykl, skuter, motorower	6,4	2,8	2,6	3,7
Samochód osobowy	63,7	39,6	42,4	26,9

^{a)} Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

TABL. 6. DYNAMIKA WYPOSAŻENIA W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA
GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe			
	Ogółem	emerytów i rencistów		
		razem	emerytów	rencistów
		w % (2015 r. = 100)		
Odbiornik kineskopowy	69,8	71,2	71,1	72,8
Odbiornik plazmowy lub ciekłokrystaliczny	106,0	108,9	108,4	111,4
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej	93,5	92,4	93,3	88,0
Zestaw kina domowego	90,0	93,5	93,5	95,7
Odtwarzacz DVD	83,3	82,0	81,0	85,5
Kamera wideo	89,8	91,7	94,7	104,3
Aparat fotograficzny cyfrowy	91,4	91,7	91,3	90,5
Komputer osobisty	101,3	104,9	104,6	107,3
z dostępem do Internetu	101,6	105,3	104,9	107,0
z dostępem szerokopasmowym	92,1	92,2	91,5	93,5
bez dostępu do Internetu	64,5	83,3	72,2	116,7
Drukarka (w tym wielofunkcyjna)	91,7	95,2	94,2	100,0
Telefon komórkowy	100,5	101,7	101,6	101,8
w tym smartfon	117,6	136,8	136,6	139,6
Pralka automatyczna	100,3	100,3	100,3	100,4
Odkurzacz elektryczny	99,7	100,0	100,1	98,9
Chłodziarka lub zamrażarka	99,9	100,1	100,1	100,1
chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	99,9	100,2	100,2	100,2
zamrażarka	91,3	89,2	89,4	91,1
Kuchenka mikrofalowa	98,6	98,0	98,0	97,7
Robot kuchenny	95,5	95,0	95,3	92,5
Zmywarka do naczyń	107,4	111,9	110,3	123,5
Rower (bez dziecięcego)	100,5	100,0	99,0	104,5
Motocykl, skuter, motorower	95,5	96,6	96,3	102,8
Samochód osobowy	101,4	101,0	101,0	100,4

TABL. 7. CHARAKTERYSTYKA MIESZKAŃ UŻYTKOWANYCH PRZEZ GOSPODARSTWA
DOMOWE EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe			
	Ogółem	w tym		
		emerytów i rencistów		
		razem	emerytów	rencistów
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe w m ²	77,19	69,21	69,96	65,77
Przeciętna liczba pokoi użytkowanych przez gospodarstwo domowe	2,96	2,71	2,75	2,55
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe na 1 osobę w m ²	27,56	37,27	37,40	36,63
Przeciętna liczba osób na 1 pokój	0,94	0,68	0,68	0,71

TABL. 8. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW
I RENCISTÓW W URZĄDZENIA I INSTALACJE TECHNICZNO-SANITARNE W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe			
	Ogółem	w tym		
		emerytów i rencistów		
		razem	emerytów	rencistów
	<i>w % gospodarstw domowych</i>			
wodociąg	99,4	99,2	99,3	99,0
w tym z sieci	93,4	93,4	93,7	92,1
ustęp splukiwany	97,6	96,7	97,0	95,4
łazienkę	96,6	95,2	95,7	92,9
ciepłą wodę bieżącą	96,8	95,6	96,1	93,1
w tym z sieci	30,2	29,8	31,1	23,9
gaz	91,0	93,9	94,0	93,5
w tym z sieci	54,4	59,9	61,8	51,2
centralne ogrzewanie	85,9	84,5	85,8	78,3
piece	14,0	15,4	14,1	21,7

TABL. 9. FORMA WŁASNOŚCI MIESZKAŃ UŻYTKOWANYCH PRZEZ GOSPODARSTWA
DOMOWE EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe			
	Ogółem	w tym		
		emerytów i rencistów		
		razem	emerytów	rencistów
	<i>w % gospodarstw domowych</i>			
własność	72,8	75,4	76,4	71,0
w tym obciążona kredytem lub pożyczką hipoteczną	8,4	1,2	1,3	1,0
spółdzielcze prawo do lokalu	9,2	11,3	11,7	9,5
najem lub podnajem	15,5	9,8	8,5	15,7
inny	2,5	3,5	3,4	3,8

TABL.10. SUBIEKTYWNA OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ GOSPODARSTW
DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe			
	Ogółem	w tym		
		emerytów i rencistów		
		razem	emerytów	rencistów
	<i>% gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako</i>			
bardzo dobrą	13,6	8,9	9,8	4,7
raczej dobrą	19,9	14,9	16,4	8,3
przeciętną	53,5	58,1	58,9	54,7
raczej złą	9,5	13,7	11,6	23,2
złą	3,4	4,3	3,3	9,0

TABL. 11. SUBIEKTYWNA OCENA SPOSOBU GOSPODAROWANIA PIENIĘDZMI
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe			
	Ogółem	w tym		
		emerytów i rencistów		
		razem	emerytów	rencistów
	<i>% gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną</i>			
możemy pozwolić sobie na pewien luksus	1,7	0,9	1,1	0,2
starcza nam na wiele bez specjalnego oszczędzania	13,5	9,1	10,3	3,7
starcza nam na co dzień, ale musimy oszczędzać na poważniejsze zakupy	59,3	55,3	58,0	42,8
musimy na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować	23,3	32,4	29,0	48,1
nie starcza nam nawet na podstawowe potrzeby	2,1	2,3	1,6	5,3

TABL. 12. POZIOM ZASPOKOJENIA POTRZEB GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW
W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ocena poziomu zaspokojenia potrzeb:					
		Dobry	Raczej dobry	Przeciętny	Raczej zły	Zły	Nie dotyczy, brak takiej potrzeby
GOSPODARSTWA DOMOWE EMERYTÓW I RENCISTÓW							
wyżywienia	100,0	37,6	29,3	30,0	2,4	0,7	x
odzieży i obuwia	100,0	24,2	23,9	41,1	8,5	2,3	x
ochrony zdrowia	100,0	25,1	26,9	33,8	9,7	3,9	0,6
uiszczania w terminie opłat mieszkaniowych	100,0	50,6	29,1	17,2	2,0	0,8	0,3
wyposażenia mieszkania w meble i dobra trwałego użytkowania	100,0	19,6	21,6	42,1	12,0	4,7	x
kultury	100,0	11,2	13,0	30,4	16,6	13,5	15,3
edukacji i kształcenia	100,0	3,2	3,3	3,6	0,6	0,6	88,7
turystyki i wypoczynku	100,0	8,3	9,3	23,0	16,7	23,9	18,7
poza miejscem zamieszkania	100,0	8,3	9,3	23,0	16,7	23,9	18,7
W TYM GOSPODARSTWA DOMOWE EMERYTÓW							
wyżywienia	100,0	40,0	29,4	28,2	1,9	0,5	x
odzieży i obuwia	100,0	26,1	24,9	39,8	7,3	1,8	x
ochrony zdrowia	100,0	26,7	27,4	33,0	8,8	3,5	0,6
uiszczania w terminie opłat mieszkaniowych	100,0	52,9	29,0	15,8	1,6	0,6	0,3
wyposażenia mieszkania w meble i dobra trwałego użytkowania	100,0	21,1	22,5	41,4	11,1	3,9	x
kultury	100,0	12,2	13,7	31,2	15,8	12,0	15,1
edukacji i kształcenia	100,0	3,2	3,1	2,8	0,5	0,5	89,9
turystyki i wypoczynku	100,0	9,2	10,2	24,2	16,4	21,7	18,4
poza miejscem zamieszkania	100,0	9,2	10,2	24,2	16,4	21,7	18,4

TABL. 13. PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBE
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG OBECNOŚCI OSÓB STARSZYCH
W WIEKU 60 LAT LUB WIĘCEJ W SKŁADZIE GOSPODARSTWA W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ogółem gospodarstwa domowe z przynajmniej 1 osobą starszą w wieku 60 lat lub więcej	Gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami starszymi w wieku 60 lat lub więcej					Gospodarstwa domowe bez osób starszych w wieku 60 lat lub więcej
			w tym:					
			Razem	1-osobowe			2-osobowe (obydwie osoby są w wieku 60 lat lub więcej)	
				razem	mężczyzn	kobiet		
<i>w złotych na osobę</i>								
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY	1474,56	1479,96	1828,44	1838,44	1976,74	1799,67	1831,81	1471,19
<i>w odsetkach dochodu rozporządzalnego</i>								
w tym:								
Dochód z pracy najemnej	52,8	28,2	9,4	7,3	11,8	5,9	10,7	68,1
Dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	3,3	3,3	0,5	0,4	1,1	0,2	0,5	3,2
Dochód z pracy na własny rachunek	8,4	4,2	2,4	1,2	2,4	0,9	3,1	11,1
Dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i świadczeń pozostałych ..	31,1	61,2	84,0	84,8	80,1	86,2	83,5	12,3
w tym:								
dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	25,1	57,4	82,8	83,3	77,5	85,1	82,6	4,8
w tym z: emerytur ^{a)}	20,3	49,8	75,0	68,7	71,8	67,8	79,6	1,9
rent ^{b)}	2,1	3,1	2,1	1,7	4,8	0,7	2,3	1,5
dochody z pozostałych świadczeń społecznych ...	6,1	3,8	1,2	1,5	2,6	1,1	0,9	7,5
Pozostały dochód	4,0	2,7	3,3	5,7	4,2	6,2	1,8	4,9
w tym dary od osób prywatnych	3,7	2,5	3,2	5,6	4,0	6,1	1,7	4,4

^{a)} emerytury, krajowe, zagraniczne, z otwartych funduszy emerytalnych i renty strukturalne za przekazane gospodarstwo rolne.

^{b)} renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe i zagraniczne.

TABL.14. DYNAMIKA PRZECIĘTNEGO MIESIĘCZNEGO DOCHODU NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG OBECNOŚCI OSÓB STARSZYCH W WIEKU 60 LAT LUB WIĘCEJ W SKŁADZIE GOSPODARSTWA W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ogółem gospodarstwa domowe z przynajmniej 1 osobą starszą w wieku 60 lat lub więcej	Gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami starszymi w wieku 60 lat lub więcej					Gospodarstwa domowe bez osób starszych w wieku 60 lat lub więcej
			w tym:					
			Razem	1-osobowe		2-osobowe (obydwie osoby są w wieku 60 lat lub więcej)		
razem	mężczyzn	kobiet						
<i>w złotych na osobę</i>								
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY	1474,56	1479,96	1828,44	1838,44	1976,74	1799,67	1831,81	1471,19
<i>w % (2015 = 100) – nominalnie</i>								
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY	106,4	105,2	102,0	101,5	103,1	101,0	102,8	107,1
Dochód z pracy najemnej	102,7	106,8	114,2	118,0	144,3	106,1	111,5	102,8
Dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	109,0	92,7	51,7	37,2	77,1	21,4	62,3	122,0
Dochód z pracy na własny rachunek	103,5	116,9	115,1	118,2	85,4	175,4	113,5	102,1
Dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i świadczeń pozostałych ..	115,6	104,7	101,1	100,8	100,6	100,9	101,7	150,7
w tym:								
dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	104,6	102,2	101,0	100,9	100,3	101,0	101,6	100,2
w tym z: emerytur ^{a)}	105,7	103,0	102,2	102,6	101,9	102,8	102,3	98,5
rent ^{b)}	98,7	96,3	87,9	87,5	91,7	79,7	85,9	99,8
dochody z pozostałych świadczeń społecznych ...	203,6	162,4	106,0	99,7	108,4	94,1	111,9	222,9
Pozostały dochód	99,0	103,5	102,6	103,1	98,0	104,2	104,8	98,4
w tym dary od osób prywatnych	98,0	103,9	102,9	103,5	97,6	104,8	105,1	96,9
<i>w % (2015 = 100) – realnie</i>								
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY	107,0	105,6	102,4	101,9	103,5	101,4	103,2	107,8

^{a)} emerytury, krajowe, zagraniczne, z otwartych funduszy emerytalnych i renty strukturalne za przekazane gospodarstwo rolne.

^{b)} renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe i zagraniczne.

TABL.15. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG OBECNOŚCI OSÓB STARSZYCH W WIEKU 60 LAT LUB WIĘCEJ W SKŁADZIE GOSPODARSTWA W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ogółem gospodarstwa domowe z przynajmniej 1 osobą starszą w wieku 60 lat lub więcej	Gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami starszymi w wieku 60 lat lub więcej				Gospodarstwa domowe bez osób starszych w wieku 60 lat lub więcej	
			w tym:					
			Razem	1-osobowe		2-osobowe (obydwie osoby są w wieku 60 lat lub więcej)		
razem	mężczyzn	kobiet						
<i>w złotych na osobę</i>								
WYDATKI OGÓLEM	1131,64	1144,79	1500,00	1645,80	1718,51	1625,43	1413,33	1123,45
<i>w odsetkach wydatków ogółem</i>								
Towary i usługi konsumpcyjne w tym:	95,7	94,5	92,9	92,5	92,8	92,4	93,2	96,4
żywność i napoje								
bezalkoholowe	24,2	26,1	25,3	24,4	22,8	24,9	25,9	22,9
napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe i narkotyki	2,5	2,4	2,3	2,1	4,3	1,5	2,4	2,5
Towary nieżywnościowe i usługi	67,5	64,3	65,2	65,9	65,7	66,0	64,7	69,5
w tym:								
odzież i obuwie	5,6	4,3	3,4	3,1	2,2	3,4	3,6	6,4
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	19,6	21,3	23,1	25,7	24,8	25,9	21,3	18,5
w tym:								
nośniki energii	10,8	12,9	14,1	15,5	14,7	15,7	13,1	9,4
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	5,1	4,9	4,7	4,2	3,1	4,5	5,0	5,2
zdrowie	5,3	7,4	8,9	9,0	7,0	9,6	8,9	4,1
w tym:								
wyroby farmaceutyczne ...	3,1	4,8	6,0	6,1	4,6	6,5	5,9	2,0
usługi ambulatoryjne i inne usługi związane ze zdrowiem	1,7	1,8	2,1	1,9	1,5	2,1	2,1	1,6
transport	8,7	7,0	5,4	3,9	8,6	2,5	6,7	9,7
łącznie	5,0	4,7	4,3	4,3	3,9	4,4	4,3	5,1
rekreacja i kultura	6,9	5,5	5,7	5,4	5,5	5,4	5,9	7,8
edukacja	0,9	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4
restauracje i hotele	4,4	3,0	3,5	4,7	5,7	4,4	2,6	5,2
pozostałe towary i usługi	6,0	5,9	6,2	5,8	5,0	6,0	6,5	6,1
w tym:								
higiena osobista	3,1	2,6	2,5	2,4	1,3	2,8	2,5	3,4
Wydatki pozostałe	4,3	5,5	7,1	7,5	7,2	7,6	6,8	3,6
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym	3,0	4,0	5,2	5,3	4,7	5,5	5,1	2,3

TABL.16. DYNAMIKA PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYDATKÓW NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG OBECNOŚCI OSÓB STARSZYCH W WIEKU 60 LAT LUB WIĘCEJ W SKŁADZIE GOSPODARSTWA W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ogółem gospodarstwa domowe z przynajmniej 1 osobą starszą w wieku 60 lat lub więcej	Gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami starszymi w wieku 60 lat lub więcej					Gospodarstwa domowe bez osób starszych w wieku 60 lat lub więcej
			w tym:					
			Razem	1-osobowe			2-osobowe (obydwie osoby są w wieku 60 lat lub więcej)	
				razem	mężczyzn	kobiet		
<i>w złotych na osobę</i>								
WYDATKI OGÓŁEM	1131,64	1144,79	1500,00	1645,80	1718,51	1625,43	1413,33	1123,45
<i>w % (2015 = 100) – nominalnie</i>								
WYDATKI OGÓŁEM	103,7	103,9	102,7	104,7	110,3	103,1	102,0	103,5
Towary i usługi konsumpcyjne ...	103,8	103,7	102,7	103,7	109,3	102,1	102,3	103,9
w tym:								
żywność i napoje								
bezalkoholowe	104,3	103,5	102,3	102,0	104,5	101,4	102,7	104,5
napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe i narkotyki	103,4	104,4	106,9	105,4	108,7	102,7	108,1	102,8
Towary nieżywnościowe i usługi	103,8	103,6	102,7	104,2	111,2	102,3	101,9	103,9
w tym:								
odzież i obuwie	106,9	108,0	106,0	109,6	115,1	108,6	102,7	107,1
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	100,9	100,6	99,6	100,9	104,1	100,0	99,6	100,7
w tym:								
nośniki energii	98,0	97,9	98,1	99,5	103,5	98,4	97,7	97,3
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	106,0	106,2	103,7	105,2	99,0	106,5	101,7	106,0
zdrowie	105,1	105,7	103,7	103,6	103,7	103,5	104,0	102,7
w tym:								
wyroby farmaceutyczne ..	104,9	101,7	99,5	97,5	95,8	97,8	101,7	106,8
usługi ambulatoryjne i inne usługi związane ze zdrowiem	104,0	106,5	106,8	111,1	115,5	110,3	104,2	102,2
transport	102,7	102,5	100,0	111,4	153,3	86,8	94,7	103,3
łącznie	102,2	103,5	101,5	100,6	99,9	100,8	103,3	101,6
rekreacja i kultura	106,2	104,2	104,9	104,0	116,7	100,6	106,9	107,7
edukacja	95,9	101,1	133,3	60,4	0,0	63,1	240,0	96,7
restauracje i hotele	108,7	112,1	115,8	116,6	99,9	124,7	116,3	108,4
pozostałe towary i usługi	105,7	104,5	105,0	107,1	136,9	101,6	104,3	106,5
w tym:								
higiena osobista	105,5	106,6	105,0	102,3	110,9	101,2	108,6	105,4
Wydatki pozostałe	101,1	108,6	103,8	119,4	124,1	118,2	97,9	94,0
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym ...	99,8	108,5	103,6	124,0	125,2	123,7	96,9	91,0
<i>w % (2015 = 100) – realnie</i>								
WYDATKI OGÓŁEM	104,3	104,3	104,3	104,3	104,3	104,3	104,3	104,3
w tym:								
Towary i usługi konsumpcyjne	104,5	104,5	104,5	104,5	104,5	104,5	104,5	104,5

TABL. 17. WYPOSAŻENIE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA ^{a)} GOSPODARSTW DOMOWYCH WEDŁUG OBECNOŚCI OSÓB STARSZYCH W WIEKU 60 LAT LUB WIĘCEJ W SKŁADZIE GOSPODARSTWA W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ogółem gospodarstwa domowe z przynajmniej 1 osobą starszą w wieku 60 lat lub więcej	Gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami starszymi w wieku 60 lat lub więcej					Gospodarstwa domowe bez osób starszych w wieku 60 lat lub więcej
			w tym:					
			Razem	1-osobowe		2-osobowe (obydwie osoby są w wieku 60 lat lub więcej)		
razem	mężczyzn	kobiet						
<i>w % gospodarstw wyposażonych w dane dobro</i>								
Odbiornik kineskopowy	17,6	23,5	23,3	26,9	30,9	25,8	18,3	12,7
Odbiornik plazmowy lub ciekłokrystaliczny	85,0	82,8	79,3	72,9	67,3	74,4	87,9	86,9
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej	62,2	59,1	56,0	49,4	46,9	50,1	65,1	64,8
Zestaw kina domowego	11,7	5,8	3,3	1,7	1,9	1,6	5,6	16,7
Odtwarzacz DVD	31,4	25,8	19,2	13,7	15,6	13,2	26,7	36,1
Kamera wideo	7,9	4,5	3,1	1,5	2,7	1,2	5,3	10,7
Aparat fotograficzny cyfrowy	44,6	30,3	20,5	13,2	14,7	12,8	30,4	56,6
Komputer osobisty	75,2	55,5	37,2	26,3	27,2	26,0	52,0	91,8
z dostępem do Internetu	74,0	54,3	36,3	25,4	26,0	25,2	51,1	90,5
z dostępem szerokopasmowym	56,1	40,7	26,7	18,7	19,4	18,5	37,4	69,0
bez dostępu do Internetu ...	2,0	1,6	1,1	1,0	1,2	0,9	1,3	2,4
Drukarka (w tym wielofunkcyjna)	32,0	20,4	10,9	5,9	8,7	5,1	17,5	41,8
Telefon komórkowy	95,7	91,4	86,4	81,4	81,3	81,4	93,3	99,4
w tym smartfon	53,4	31,7	14,9	10,2	10,8	10,0	21,3	71,6
Pralka automatyczna	95,8	94,2	92,5	89,1	82,5	90,9	97,1	97,2
Odkurzacz elektryczny	93,9	94,7	94,0	91,5	86,6	92,9	97,3	93,3
Chłodziarka lub zamrażarka	98,9	99,0	98,7	98,3	96,7	98,7	99,3	98,8
chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	98,7	98,8	98,6	98,2	96,6	98,6	99,1	98,7
zamrażarka	16,8	19,3	11,1	6,7	6,8	6,6	16,8	14,7
Kuchenka mikrofalowa	58,1	49,2	39,9	32,2	30,9	32,5	50,2	65,6
Robot kuchenny	59,7	55,5	48,9	39,7	18,6	45,6	61,0	63,3
Zmywarka do naczyń	29,2	19,5	14,5	8,0	6,4	8,5	23,1	37,3
Rower (bez dziecięcego)	62,5	54,5	41,6	31,6	45,4	27,7	54,7	69,2
Motocykl, skuter, motorower	6,4	4,6	1,5	0,8	2,8	0,2	2,4	8,0
Samochód osobowy	63,7	50,6	35,5	16,2	40,3	9,4	61,4	74,7

^{a)} Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

TABL. 18. DYNAMIKA WYPOSAŻENIA W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA GOSPODARSTW DOMOWYCH WEDŁUG OBECNOŚCI OSÓB STARSZYCH W WIEKU 60 LAT LUB WIĘCEJ W SKŁADZIE GOSPODARSTWA W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ogółem gospodarstwa domowe z przynajmniej 1 osobą starszą w wieku 60 lat lub więcej	Gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami starszymi w wieku 60 lat lub więcej					Gospodarstwa domowe bez osób starszych w wieku 60 lat lub więcej
			w tym:					
			Razem	1-osobowe			2-osobowe (obydwie osoby są w wieku 60 lat lub więcej)	
				razem	mężczyzn	kobiet		
<i>w % (2015 r. = 100)</i>								
Odbiornik kineskopowy	69,8	71,2	71,3	71,9	78,8	69,9	70,4	66,5
Odbiornik plazmowy lub ciekłokrystaliczny	106,0	108,4	110,0	113,9	110,0	114,8	105,5	104,4
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej	93,5	93,2	93,0	90,6	89,5	91,1	95,6	94,0
Zestaw kina domowego	90,0	93,5	94,3	94,4	86,4	94,1	96,6	91,3
Odtwarzacz DVD	83,3	84,6	83,5	85,1	83,9	85,7	81,9	83,4
Kamera wideo	89,8	95,7	100,0	100,0	84,4	109,1	100,0	89,2
Aparat fotograficzny cyfrowy ...	91,4	92,7	96,2	99,2	92,5	101,6	94,4	92,0
Komputer osobisty	101,3	104,5	109,1	111,0	108,4	111,6	107,9	101,2
z dostępem do Internetu ...	101,6	105,0	110,0	112,4	109,7	113,0	108,5	101,5
z dostępem szerokopasmowym	92,1	93,6	95,4	97,9	101,0	96,9	93,3	92,6
bez dostępu do Internetu ..	64,5	72,7	78,6	90,9	80,0	81,8	81,3	64,9
Drukarka (w tym wielofunkcyjna)	91,7	92,3	99,1	95,2	103,6	92,7	101,2	93,1
Telefon komórkowy	100,5	101,6	102,5	102,6	102,9	102,6	102,0	100,1
w tym smartfon	117,6	130,5	152,0	167,2	136,7	175,4	144,9	115,9
Pralka automatyczna	100,3	100,7	100,8	101,0	102,0	100,8	100,3	100,2
Odkurzacz elektryczny	99,7	100,2	100,1	100,2	101,5	99,9	99,8	99,4
Chłodziarka lub zamrażarka ...	99,9	100,1	100,1	100,1	100,4	100,0	100,1	99,8
chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	99,9	100,1	100,2	100,2	100,5	100,1	100,1	99,9
zamrażarka	91,3	90,6	86,7	81,7	81,0	81,5	88,9	90,7
Kuchenka mikrofalowa	98,6	99,4	98,8	99,7	106,2	97,9	97,3	98,9
Robot kuchenny	95,5	96,0	95,5	94,1	85,7	95,2	95,9	95,8
Zmywarka do naczyń	107,4	108,9	108,2	109,6	118,5	107,6	106,9	108,1
Rower (bez dziecięcego)	100,5	99,8	100,2	99,4	95,4	101,5	99,8	101,6
Motocykl, skuter, motorower ...	95,5	92,0	100,0	114,3	116,7	100,0	92,3	98,8
Samochód osobowy	101,4	102,0	103,8	108,0	105,8	109,3	100,8	102,3

TABL. 19. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W URZĄDZENIA I INSTALACJE TECHNICZNO-SANITARNE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG OBECNOŚCI OSÓB STARSZYCH W WIEKU 60 LAT LUB WIĘCEJ W SKŁADZIE GOSPODARSTWA W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ogółem gospodarstwa domowe z przynajmniej 1 osobą starszą w wieku 60 lat lub więcej	Gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami starszymi w wieku 60 lat lub więcej					Gospodarstwa domowe bez osób starszych w wieku 60 lat lub więcej
			w tym:					
			Razem	1-osobowe			2-osobowe (obydwie osoby są w wieku 60 lat lub więcej)	
razem	mężczyzn	kobiet						
<i>w % gospodarstw domowych</i>								
wodociąg	99,4	99,2	99,1	98,6	96,7	99,1	99,7	99,6
w tym z sieci	93,4	92,6	94,1	93,7	90,4	94,7	94,6	94,0
ustęp splukiwany	97,6	97,0	96,6	95,2	91,4	96,2	98,7	98,1
łazienkę	96,6	95,7	95,1	93,0	88,6	94,2	97,9	97,3
ciepłą wodę bieżącą	96,8	96,0	95,5	93,6	89,0	94,9	98,0	97,5
w tym z sieci	30,2	27,2	32,3	33,0	28,0	34,4	31,7	32,6
gaz	91,0	94,1	93,5	93,0	91,4	93,5	94,1	88,4
w tym z sieci	54,4	57,1	63,2	62,4	56,9	63,9	64,7	52,3
centralne ogrzewanie	85,9	85,3	84,6	81,5	74,2	83,5	88,8	86,4
piece	14,0	14,6	15,3	18,4	25,5	16,4	11,2	13,5

TABL.20. SUBIEKTYWNA OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG OBECNOŚCI OSÓB STARSZYCH W WIEKU 60 LAT LUB WIĘCEJ W SKŁADZIE GOSPODARSTWA W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ogółem gospodarstwa domowe z przynajmniej 1 osobą starszą w wieku 60 lat lub więcej	Gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami starszymi w wieku 60 lat lub więcej					Gospodarstwa domowe bez osób starszych w wieku 60 lat lub więcej
			w tym:					
			Razem	1-osobowe			2-osobowe (obydwie osoby są w wieku 60 lat lub więcej)	
razem	mężczyzn	kobiet						
<i>% gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako</i>								
bardzo dobrą	13,6	10,4	10,5	7,6	11,5	6,4	14,4	16,2
raczej dobrą	19,9	17,1	16,0	12,1	14,5	11,4	21,3	22,3
przeciętną	53,5	57,6	56,8	57,0	49,6	59,0	56,7	50,1
raczej złą	9,5	11,2	12,3	17,2	15,2	17,8	5,6	8,2
złą	3,4	3,7	4,4	6,2	9,2	5,4	2,0	3,2